

Foto Zwijndrecht

SOCIAAL-ECONOMISCHE SITUATIE EN ONTWIKKELINGEN

Inhoud

Managementsamenvatting

1. Demografie en wonen
2. Maatschappelijke ondersteuning, opgroeien en ontwikkeling
3. Leefbaarheid en veiligheid
4. Economie en arbeidsmarkt

De woningvoorraad en beperkte nieuwbouw bepalen in sterke mate de sociaal-economische samenstelling van de bevolking.

Het beroep op WMO-maatwerkvoorzieningen is gemiddeld. De jeugd verdient bijzondere aandacht.

Hoe staat Zwijndrecht er in sociaal-economisch opzicht voor? En hoe heeft zich dit de afgelopen jaren ontwikkeld? Deze vragen beantwoorden wij in deze sociaal-economische foto Zwijndrecht, die wij in opdracht van de gemeente hebben samengesteld.

In deze foto schetsen we de situatie en ontwikkelingen op nevenstaande themagebieden, onder gebruikmaking van bestaande data. De onderwerpen en indicatoren zijn in overleg met de gemeente Zwijndrecht vastgesteld. Vergelijkingen met andere gebieden en/of andere (groepen van) gemeenten én de tijdshorizon voor ontwikkelingen in de tijd zijn pragmatisch gekozen, veelal op basis van databeschikbaarheid.

Managementsamenvatting

Algemeen

Hoewel inwoners van Zwijndrecht de leefbaarheid in de eigen woonbuurt een gemiddelde waardering geven, scoort de gemeente in sociaaleconomisch opzicht veelal minder. Op voorhand kan worden gesteld dat dit anders zou zijn wanneer Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht als één geheel zouden zijn bekeken. Dan stond dit aaneengesloten stedelijk gebied veel vaker aan de goede kant in het rijtje. Maar Zwijndrecht is nu eenmaal een zelfstandige gemeente. Maar wel één met een directe buurgemeente met een veel modernere en meer uit (duurdere) koopwoningen bestaande woningvoorraad, met veel meer nieuwbouw in de afgelopen jaren en mede daardoor een meer welgestelde bevolking. In Zwijndrecht is de woningvoorraad daarentegen eenzijdig naoorlogs (1945-1974), en van alle gemeenten in de regio met relatief de meeste corporatiewoningen. Dat heeft uiteraard gevolgen voor de sociaaleconomische samenstelling van de Zwijndrecht bevolking. Wat we dus ook terugzien in de cijfers.

Demografie en wonen

Door de weinige nieuwbouw de afgelopen jaren kent Zwijndrecht zoals gezegd een vrije eenzijdige woningvoorraad. Als gevolg van die bescheiden nieuwbouw was er de afgelopen jaren ook geen sprake van bevolkingsgroei. De woningvoorraad zorgt daarbij ook voor een structurele selectieve uitmigratie van gezinnen met midden en hoge inkomens. En ook selectieve inmigratie. Zo kent Zwijndrecht ook het hoogste aandeel eenoudergezinnen van de Drechtsteden. De gemeente is ook sterker dan gemiddeld vergrijsd, mede doordat jongeren die gaan studeren stelselmatig de gemeente verlaten om elders op kamers te gaan wonen. En de bevolking is meer nog dan in heel de Drechtsteden vooral middelbaar opgeleid.

Feitelijk zijn dit allemaal aandachtspunten. Er is wel ook een lichtpuntje: onder aanname van een aantrekkelijk woningbouwprogramma wordt tot 2030 een lichte groei van het aantal inwoners voorzien.

Maatschappelijke ondersteuning, opgroeien en ontwikkeling

De relatief sterke vergrijzing vertaalt zich (nog) niet in een boven gemiddeld beroep op WMO-maatwerkvoorzieningen; dat is in Zwijndrecht - vergeleken met heel de Drechtsteden - gemiddeld. Naar de toekomst toe is de verdere vergrijzing van de bevolking uiteraard een aandachtspunt, voor alle WMO-voorzieningen. Maar Zwijndrecht is hierin niet uniek.

De Zwijndrechtse jeugd lijkt, gelet op de stand en ontwikkeling op een aantal indicatoren, bijzondere aandacht te behoeven. Relatief veel minderjarige kinderen groeien op in gezinnen met een inkomen onder de armoedegrens. Het gaat hierbij met name om gezinnen met veel kinderen. Dit aantal is de afgelopen jaren relatief hard gegroeid, mede door een bovengemiddelde groei van het aantal gezinnen met een bijstandsuitkering. Verder zien we in Zwijndrecht een toegenomen aantal kinderen in het speciaal basisonderwijs en voortijdig schoolverlaters, doen Zwijndrechtse gezinnen relatief vaak een beroep op jeugdhulp, en waren er (2014) relatief veel meldingen vermoeden kindermishandeling.

Het onderhoud van de fysieke voorzieningen is een aandachtspunt. Net als de verminderde veiligheidsbeleving in de woonbuurt.

De Zwijndrechtse beroepsbevolking is relatief laag opgeleid. Het aantal banen kromp de afgelopen jaren meer dan gemiddeld.

Leefbaarheid en veiligheid

Zoals eerder al gezegd geven inwoners van Zwijndrecht de leefbaarheid in hun eigen woonbuurt een gemiddelde waardering. Dat geldt ook in grote lijnen voor de sociale samenhang. Het onderhoud van de fysieke voorzieningen is echter een aandachtspunt; relatief veel inwoners ervaren 'fysieke verloedering'. Ook is sprake van een verminderde veiligheidsbeleving in de woonbuurt. Het aantal geregistreerde misdrijven is, anders dan in heel Zuid-Holland Zuid, in 2016 ook weer toegenomen.

Gelet op de omvang van het winkelaanbod worden inwoners van Zwijndrecht in de dagelijkse sector (levensmiddelen en drogisterij artikelen) goed bediend. Er is in Zwijndrecht echter weinig aanbod in de niet-dagelijkse sector. De beleving in de diverse winkelcentra lijkt, gelet op de consumentenbeoordeling, eveneens een aandachtspunt. Dat geldt ook voor Walburg. Nu scoort Walburg wat betreft vloerproductiviteit (omzet per m²) nog goed, maar vanwege zijn beperkte omvang en gedateerdheid is het op termijn toch kwetsbaar. Inwoners zijn verder gemiddeld tevreden met de welzijnsvoorzieningen in Zwijndrecht. Maar de tevredenheid met de culturele voorzieningen in de gemeente is laag.

Economie en arbeidsmarkt

De Zwijndrechts (werkende) beroepsbevolking telt naar verhouding weinig hoogopgeleiden en veel middelbaar opgeleiden. Ook ten opzichte van het regiogemiddelde. Gelet op de toenemende automatisering en robotisering, die naar verwachting vooral voor middelbaar opgeleiden de baan zekerheid (verder) zal doen afnemen, is dit wel een aandachtspunt. Het aantal WW-uitkeringen per 100 inwoners 15-64 jaar is wat hoger dan gemiddeld, met name in de groep 50-plus. Vooral dit laatste is eveneens een aandachtspunt.

De Zwijndrechtse economie lijkt relatief sterk getroffen te zijn door de lange periode van recessie. Het aantal vestigingen neemt net als elders weliswaar structureel toe, het aantal banen in Zwijndrecht kromp tussen 2013 en 2016 ruim boven gemiddeld. Ook op de bedrijventerreinen was de banenkrimp fors en slechts iets kleiner dan gemiddeld in de hele gemeente. De terreinen Bakestein en Ter Steeghe zijn positieve uitzonderingen. Om optimaal te kunnen profiteren van het huidig en toekomstig positief economisch tij, is permanente aandacht voor het vestigingsklimaat in de volle breedte een noodzakelijke voorwaarde.

Al met al zijn in onze ogen op basis van deze foto samengevat de volgende aandachtspunten te benoemen:

aandachtspunten

- *weinig nieuwbouw, waardoor eenzijdige woningvoorraad*
- *daardoor in afgelopen jaren geen bevolkingsgroei en structurele selectieve uit- en immigratie*
- *bevolking relatief sterk vergrijsd; in de toekomst meer alleenstaanden 65+ en 75+, daardoor meer beroep op WMO-voorzieningen*
- *de jeugd: veel kinderen groeien op in relatieve armoede, vaak beroep op jeugdhulp, bovengemiddeld aantal meldingen vermoeden kindermishandeling, toegenomen aantal kinderen met speciaal basisonderwijs, toegenomen voortijdig schoolverlaten*
- *een verminderde veiligheidsbeleving en een toegenomen aantal geregistreerde misdrijven*
- *het onderhoud van de fysieke voorzieningen*
- *de beleving in de diverse winkelcentra en voor Walburg ook de omvang van het winkelaanbod niet-dagelijks en de gedateerdheid*
- *het aanbod aan culturele voorzieningen*
- *veel middelbaar opgeleiden, weinig hoger opgeleiden*
- *hoog aandeel WW 50-plus*
- *het vestigingsklimaat in de volle breedte*

Frans Winterwerp
Hans Leijs
Jan Schalk
juni 2017

Postbus 619
 3300 AP Dordrecht
 (078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
 www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl

1 Demografie en wonen

Samenvatting demografie en wonen

- **Bevolkingssamenstelling:** Zwijndrecht telt per 1-1-2017 44.424 inwoners; de bevolking telt relatief veel ouderen van 65 tot en met 74 jaar en van 75 jaar en ouder. En relatief veel eenouderhuishoudens.
- **Bevolkingsontwikkeling:** De bevolking bleef in de afgelopen jaren stabiel. Er is sprake van selectieve uitmigratie van gezinnen met midden en hoge inkomens en van jongeren.
- **Wonen:** De Zwijndrechtse woningvoorraad kent een vrij eenzijdige samenstelling met naar verhouding veel corporatiewoningen, veel woningen gebouwd in de naoorlogse periode 1945-1974 en veel kleine woningen. Er is in de afgelopen periode (2010-2017) weinig nieuwgebouwd.
- **Prognose:** Naar de toekomst toe valt op dat na een periode van stabiele bevolking, de bevolking waarschijnlijk weer toeneemt als gevolg van aantrekkende nieuwbouwplannen. Daarnaast valt de vergrijzing op; het aantal 65-plussers neemt toe en daarbinnen de hogere leeftijdscategorieën. En daarmee ook het aantal alleenstaanden.
- **Socialeconomische status:** Het aandeel inwoners met een hoog opleidingsniveau is relatief laag, het aandeel met een middelbaar opleidingsniveau relatief hoog. Het gemiddeld gestandaardiseerd huishoudeninkomen ligt op het regio en landelijk gemiddelde.

aandachtspunten

- *Zwijndrecht is in vergelijking met Nederland sterker vergrijsd*
- *Weinig nieuwbouw, waardoor eenzijdige woningvoorraad*
- *Daardoor in afgelopen jaren geen bevolkingsgroei en structurele selectieve uitmigratie*
- *In de toekomst meer alleenstaanden 65+ en 75+*
- *Weinig hoog opgeleiden, veel middelbaar opgeleiden*
- *Relatief veel eenoudergezinnen*

1.1 Bevolkingssamenstelling

Relatief veel ouderen

Zwijndrecht telt in vergelijking met het regionaal en Nederlands gemiddelde relatief veel ouderen van 65-74 jaar en 75 jaar en ouder. Daartegenover staat dat er naar verhouding minder volwassenen zijn in de leeftijd van 25 tot 45 jaar. De beperkte nieuwbouw in de afgelopen periode is hiervoor een verklaring. Een flink aantal huishoudens van 25 tot 45 jaar vertrok naar buurgemeente Hendrik-Ido-Ambacht waar wel veel nieuw is gebouwd.

Tabel 1.1 Bevolkingssamenstelling per 1-1-2017 (%)

leeftijdscategorie	Zwijndrecht	Drechtsteden	Nederland
0 tot 15 jaar	16,3	17,2	16,5
15 tot 25 jaar	11,2	11,7	12,3
25 tot 45 jaar	23,3	24,5	24,8
45 tot 65 jaar	27,2	27,4	28,2
65 tot 75 jaar	12,0	10,7	10,5
75 jaar en ouder	10,0	8,5	7,7
<i>totaal (absoluut)</i>	<i>44.424</i>	<i>270.164</i>	<i>16.979.120</i>

Bron: OCD, Drechtsteden in cijfers, CBS

De groene druk (het aantal personen van 0 tot 20 jaar ten opzichte van het aantal personen van 20 tot 65 jaar) is in Zwijndrecht vergelijkbaar aan Nederland. Dit betekent dat in de gemeente een gemiddelde behoefte is aan voorzieningen voor kinderen. De grijze druk (het aantal personen van 65 jaar en ouder ten opzichte van het aantal personen van 20 tot 65 jaar) ligt echter ruim hoger dan in Nederland. Die grijze druk neemt, net als elders, ook nog verder toe. Dat zien we over de afgelopen zeven jaar ook goed in figuur 1.1: het aantal 65-74-jarigen en het aantal 75-plussers groeit gestaag. Naar de toekomst toe zal de behoefte aan voorzieningen voor ouderen toenemen. Een hoge "druk" betekent dat de kosten voor deze landelijke en lokale voorzieningen door een relatief kleine groep moet worden opgebracht.

Tabel 1.2 Groene en grijze druk

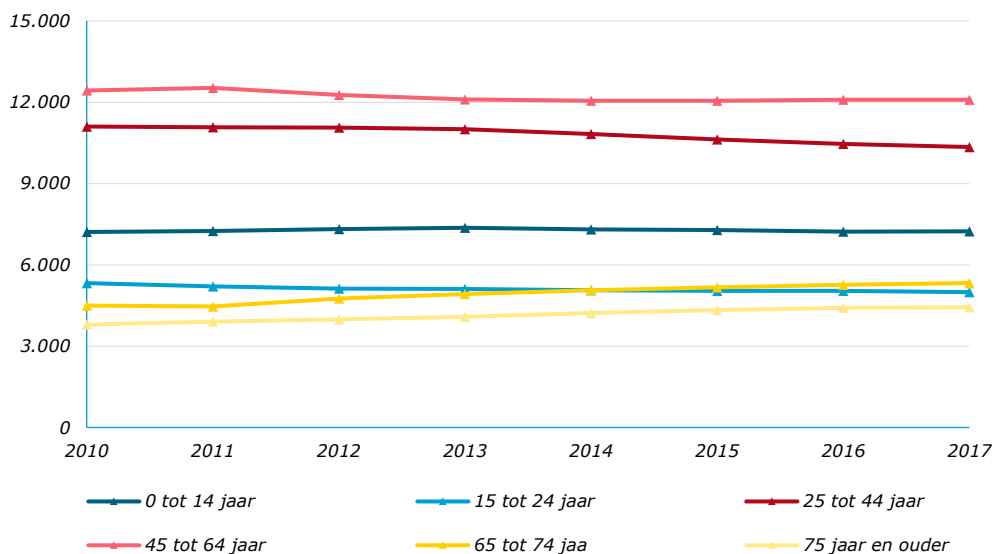
	groene druk*			grijze druk**		
	Zwijndrecht	Drechtsteden	NL	Zwijndrecht	Drechtsteden	NL
2010	38,2	40,6	38,9	31,7	27,0	25,1
2011	38,0	40,3	38,6	32,0	27,2	25,6
2012	38,2	40,5	38,5	33,6	28,7	26,8
2013	38,4	40,5	38,4	35,2	30,0	28,0
2014	38,4	40,4	38,2	36,4	31,1	29,0
2015	38,7	40,5	38,0	37,6	32,0	29,9
2016	39,0	40,5	37,9	38,6	32,8	30,6

* aantal personen van 0 tot 20 jaar t.o.v. 20 tot 65 jaar

** aantal personen van 65 jaar e.o. t.o.v. 20 tot 65 jaar

Bron: CBS, WSJG

Figuur 1.1 Leeftijdopbouw zes groepen 2010-2017

Bron: OCD, Drechtsteden in cijfers

Iets minder alleenstaanden, iets meer 2-persoonshuishoudens met en zonder kinderen

In Zwijndrecht staan per 1-1-2016 20.249 woningen, waarin 19.623 huishoudens wonen. De overige woningen staan even leeg bijvoorbeeld door een verbouwing of verhuizing. Ook zijn er nieuwbouwwoningen die al wel meetellen in de voorraad, maar nog niet bewoond zijn. De huishoudens bestaan gemiddeld uit 2,23 personen, dat is iets meer dan in Nederland gemiddeld (2,20).

In Nederland is 37,6% van de huishoudens alleenstaand. In Zwijndrecht is dat lager, namelijk 33,9%. Daarmee is dat aandeel ook lager dan gemiddeld in de Drechtsteden. Het gaat om ouderen, jonge, startende huishoudens en verder huishoudens uit alle leeftijdsgroepen. Het aandeel alleenstaande huishoudens neemt als gevolg van de vergrijzing (en sociaal-culturele factoren) verder toe. Het aantal tweepersoonshuishoudens zonder kinderen is in Zwijndrecht iets hoger dan het gemiddelde in Nederland. Dit aandeel neemt langzaam iets af. Het aandeel huishoudens met kinderen ligt ook wat hoger dan gemiddeld in Nederland en is voornamelijk vrij stabiel.

Tabel 1.3 Samenstelling van huishoudens

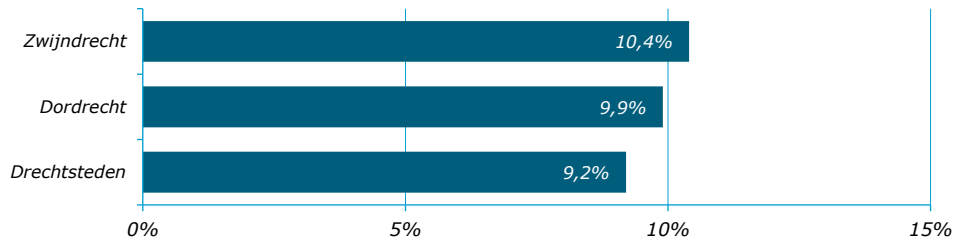
	% huishoudens alleenstaand			% huishoudens samenwonend			
	Zwijndrecht	Drechtsteden	NL	Zwijndrecht zonder kinderen	Zwijndrecht met kinderen	Nederland zonder kinderen	Nederland met kinderen
2010	32,7	34,6	36,1	32,6	34,6	29,5	34,3
2011	32,6	34,8	36,4	32,7	34,7	29,4	34,2
2012	33,3	34,8	36,8	32,0	34,6	29,2	34,1
2013	33,2	34,8	37,0	31,8	34,9	29,1	33,9
2014	32,9	34,6	36,9	31,8	35,4	29,2	33,9
2015	33,6	34,9	37,4	31,3	35,1	29,0	33,6
2016	33,9	35,3	37,6	31,0	35,1	29,0	33,4

Bron: CBS, WSJG

Veel eenoudergezinnen

Kent Zwijndrecht relatief weinig alleenstaanden, er zijn wel relatief veel eenoudergezinnen. Dat aandeel (10,4%) is in Zwijndrecht zelfs het hoogst van alle Drechtsteden. Hoger dus nog dan in Dordrecht.

Figuur 1.2 Aandeel eenoudergezinnen, 2016

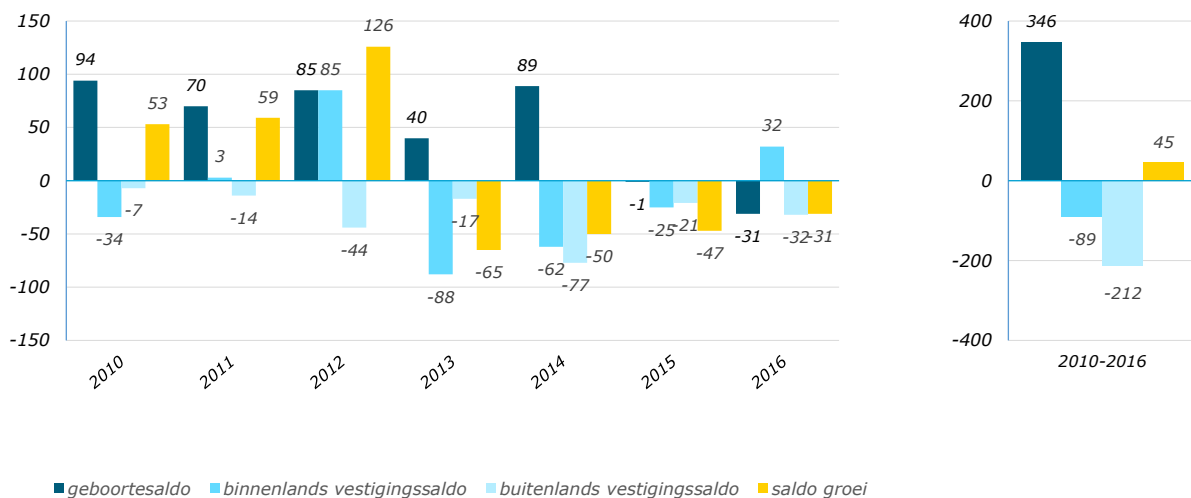

1.2 Bevolkingsontwikkeling

Meer vertrek dan vestiging; per saldo daardoor nauwelijks bevolkingsgroei

Het aantal geboortes (per 1.000 inwoners) ligt in Zwijndrecht ongeveer op het Nederlands gemiddelde. De sterfte ligt iets boven het Nederlands gemiddelde. Per saldo was er tot en met 2014 een geboorteoverschot, in 2015 en 2016 echter niet meer. Over de hele periode 2010-2016 is er een geboorteoverschot van 346 personen. Het saldo van binnenlandse migratie fluctueert, maar is over de hele periode negatief (-89). Het buitenlands migratiesaldo is alle jaren negatief. Per saldo bleef het aantal inwoners van Zwijndrecht daarmee in de afgelopen zeven jaar nagenoeg stabiel op een totaal van rond de 44.500.

Figuur 1.3 Componenten bevolkingsontwikkeling 2010-2016, per jaar en totale periode

Bron: OCD, Woonmonitor

Bij de vestiging speelt de opname van toegelaten statushouders ook een rol: in 2015 zijn 39 personen gehuisvest, in 2016 waren dit er 76. Maar daar stond een groter vertrek naar het buitenland tegenover. Het is onzeker hoe deze aantallen zich in de toekomst zullen ontwikkelen. Bij de migratie in de prognose is uitgegaan van een nieuwbouwprogramma, dat ruimte biedt aan enige vestiging van buiten de gemeente.

1.3 Prognose

Lichte groei bevolking tot 2030 onder voortgaande vergrijzing

De bevolking zal tot 2030 weer toenemen met ongeveer 2.000 inwoners (+4,6%). Onder aanname van een aantrekkelijk woningbouwprogramma. Er is vooral een toename van het aantal ouderen van 75 jaar of ouder. Dat aantal neemt in de komende 14 jaar met 1.200 inwoners toe. De leeftijdsgroep 65-74 jaar groeit nog eens met 770 personen. In andere leeftijdsgroepen is een lichte toe- of afname (40-64-jarigen). De vergrijzing is een ontwikkeling die zich in heel Nederland voordoet.

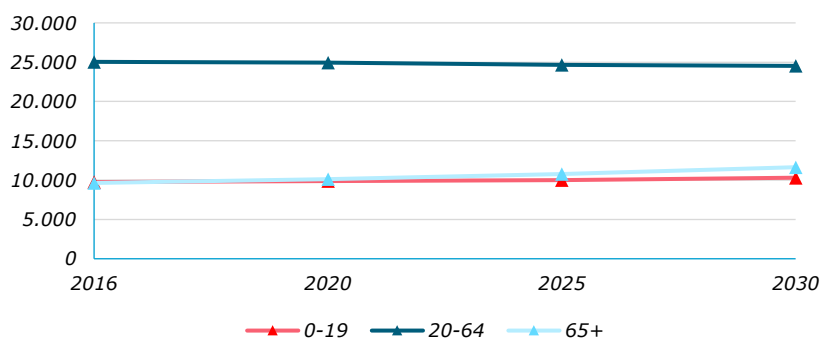
Tabel 1.4 Bevolkingsprognose 2016-2040

	2016	2020	2025	2030	verschil 2016-2030
0 tot 19 jaar	9.758	9.871	9.994	10.308	550
20 tot 39 jaar	10.340	10.499	10.656	10.807	467
40 tot 64 jaar	14.703	14.449	14.023	13.724	-979
65 tot 75 jaar	7.074	7.287	7.660	7.843	769
75 jaar en ouder	2.565	2.835	3.114	3.803	1.238
totaal	44.440	44.941	45.447	46.485	2.045

Bron: Primos

* De werkelijke ontwikkeling kan uiteraard afwijken van de prognose. Bijvoorbeeld omdat er meer immigratie was of meer nieuwbouw plaats heeft gevonden dan waarmee in het prognosemodel is gerekend.

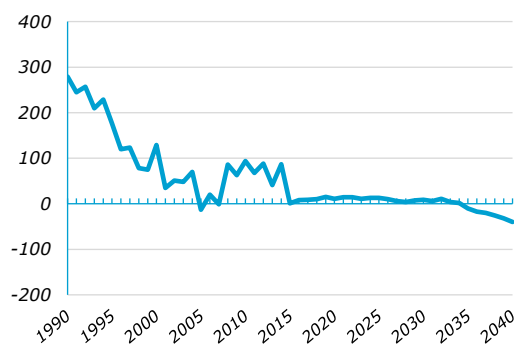
Figuur 1.4 Bevolkingsprognose drie leeftijdsgroepen

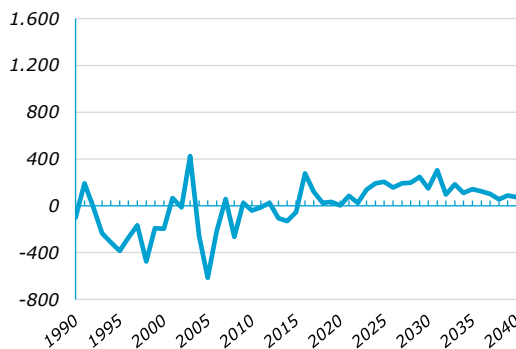
Bron: Primos

Figuur 1.5 laat de lange termijn ontwikkeling zien van het geboorteoverschot (het verschil tussen het aantal geboren en het aantal inwoners dat is gestorven) per jaar en de toe- of afname als gevolg van de verhuizingen en migratie. Tot 2030 is er nog een licht geboorteoverschot, daarna niet meer. Het vestigingssaldo wordt, bij het veronderstelde woningbouwprogramma, licht positief.

Figuur 1.5 Geboorteoverschot 1990-2040, Zwijndrecht, absoluut

Vestigingssaldo 1990-2040, Zwijndrecht, absoluut

Bron: OCD, factsheet Bevolkingsprognose 2016 op basis Primosprognose

Aantal huishoudens groeit harder; vooral toename oudere alleenstaanden

Voor de komende 25 jaar wordt voor de Drechtsteden een vergelijkbare groei voorzien als in de rest van Nederland, namelijk zo'n 8% à 9%. Dit komt vooral door een toename van het aantal eenpersoonshuishoudens: ook in Nederland als geheel groeit deze groep flink. Met 28% sinds de eeuwwisseling, en nog eens met 20% de komende 25 jaar.

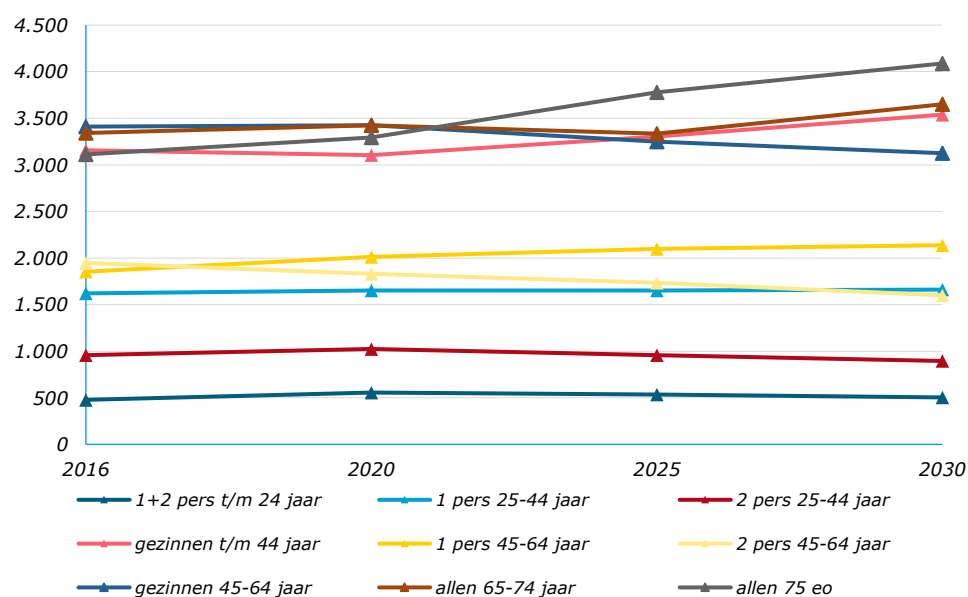
Ook in Zwijndrecht neemt het aantal huishoudens toe: in totaal met 1.325 in de periode tot 2030. Naar leeftijd bezien gaat het grotendeels om oudere huishoudens van 65 jaar en ouder en (vooral) 75 jaar en ouder. Verder wordt ook een toename van het aantal tweeoudergezinnen met kinderen 25-44 jaar verwacht, evenals van het aantal alleenstaanden 45-64 jaar.

Tabel 1.5 Huishoudenprognose 2016-2030

	2016	2020	2025	2030	ontwikkeling 2016-2030
alleenstaand t/m 24 jaar	478	556	536	505	27
alleenstaand 25-44 jaar	1.621	1.653	1.650	1.661	40
tweepersoonhuishouden 25-44 jaar	956	1.024	957	895	-61
tweeoudergezin met kinderen 25-44 jaar	3.156	3.104	3.304	3.539	383
alleenstaand 45-64 jaar	1.853	2.012	2.097	2.137	284
tweepersoonhuishouden 45-64 jaar	1.948	1.830	1.734	1.600	-348
tweeoudergezin met kinderen 45-64 jaar	3.409	3.425	3.249	3.125	-284
alle huishoudens 65-74 jaar	3.342	3.426	3.335	3.650	308
alle huishoudens 75 jaar en ouder	3.112	3.293	3.779	4.088	976
totaal	19.875	20.323	20.641	21.200	1.325

Bron: Primos

Figuur 1.6 Huishoudenprognose negen groepen

Bron: Primos

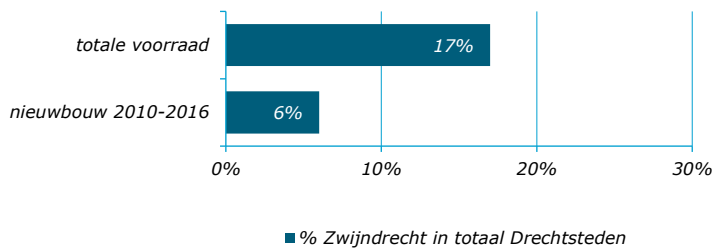
1.4 Wonen

Eenzijdige woningvoorraad met veel corporatiewoningen

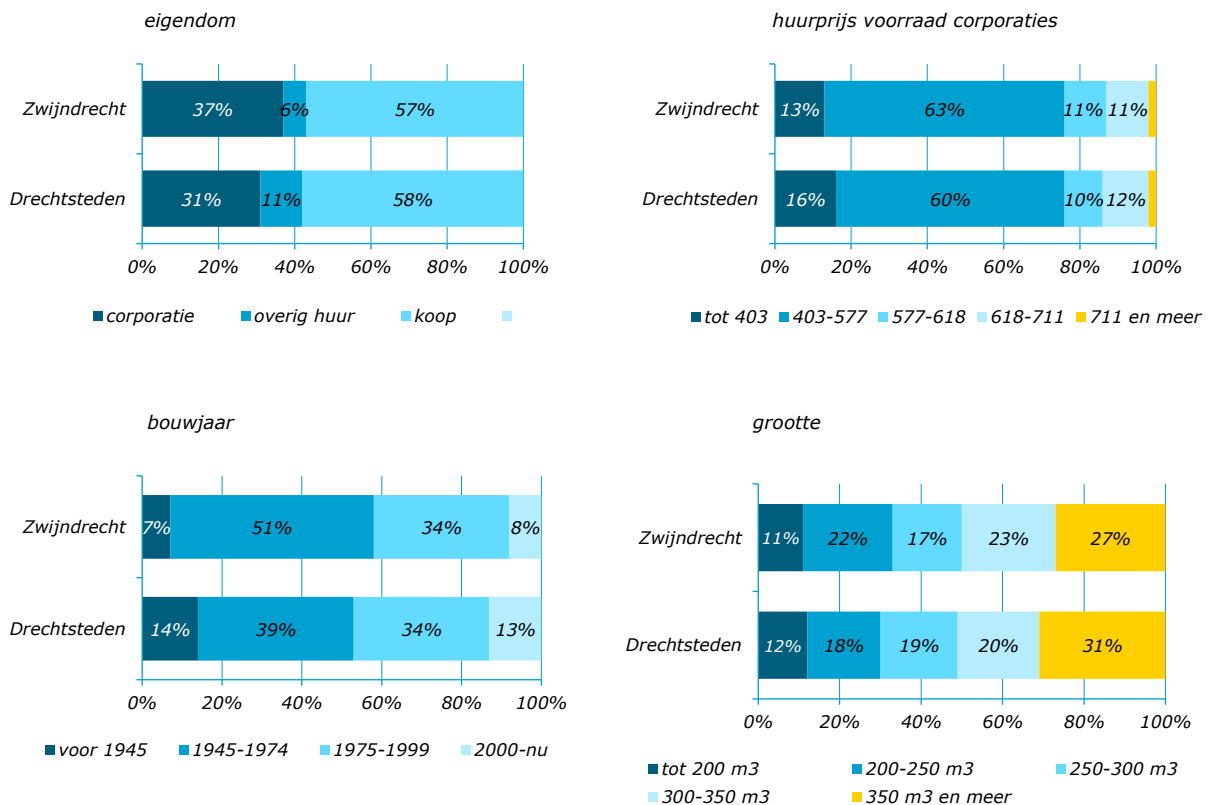
Er staan in Zwijndrecht per 1-1-2017 20.225 woningen. In vergelijking met de Drechtsteden telt Zwijndrecht iets minder koopwoningen en ruim meer corporatiewoningen (37% versus 31% gemiddeld). Het aandeel corporatiewoningen is in Zwijndrecht het hoogst binnen de regio. Binnen deze corporatiesector ligt het accent op betaalbare woningen met een huur van 403-577 per maand. In Zwijndrecht heeft 63% van de corporatiewoningen een dergelijke huur, in de Drechtsteden is dat 60%. De koopwoningvoorraad is eenzijdig in die zin dat ruim de helft van

de woningen dateert uit de periode 1945-1974. Dit is 39% in de regio. Er heeft de afgelopen jaren dan ook weinig nieuwbouw plaatsgevonden. Ook qua woninggrootte is de voorraad eenzijdiger dan in de regio. Er zijn minder grote woningen.

Figuur 1.7 Aandeel Zwijndrecht op totale woningvoorraad Drechtsteden en in nieuwbouw 2010-2016

Figuur 1.8 Kenmerken woningvoorraad, 1.1.2017 (behalve huurprijs voorraad corporaties (1.1.2016))

In Zwijndrecht komt het aandeel huishoudens met een inkomen dat behoort tot de doelgroep van de volkshuisvesting overeen met het gemiddelde in de Drechtsteden en Nederland (Zwijndrecht 48%, oftewel 9400 huishoudens in de regio 48% en in Nederland 49%). Huishoudens met een laag inkomen hebben recht op huurtoeslag wanneer de huur in verhouding tot het inkomen (iets) te hoog is. In Zwijndrecht ontvangen 3.753 huishoudens huurtoeslag, dat is 40% van de huurders, ten opzichte van 41% in de Drechtsteden.

Selectieve migratie van hogere inkomensgroepen

Uit het verhuisonderzoek van 2015 is gebleken dat per saldo vooral huishoudens uit Zwijndrecht vertrokken die voorheen in een koopwoning woonden. Dat zijn merendeels huishoudens in de midden en hoge inkomensgroepen. Een belangrijke verklaring is de nieuwbouw in het aangrenzende Volgerlanden. De verhuisbewegingen in de corporatie sector is ongeveer in evenwicht. Naast vestiging en vertrek zijn er ook verhuizingen tussen wijken binnen de gemeente.

Tabel 1.6 Verhuizingen per soort woning naar/vanuit de gemeente in 2015

	corporatie		particuliere huur		koop	
	naar	vanuit	naar	vanuit	naar	vanuit
Zwijndrecht	388	397	217	131	356	572
Drechtsteden	1.637	1.759	1.317	851	2.128	2.998
saldo Zwijndrecht		-9		86		-216

Bron: Stroomstatistiek, bewerking OCD

Tabel 1.7 Verhuizingen naar/vanuit Zwijndrecht in 2015 per inkomensgroep

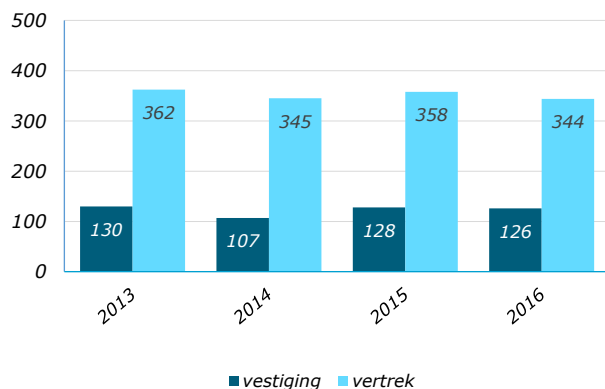
	laag		midden		hoog	
	naar	vanuit	naar	vanuit	naar	vanuit
2015	407	425	416	478	164	215
saldo		-18		-62		-51

Bron: Stroomstatistiek, bewerking OCD

Ook structureel vertrek van studenten

Een grote groep bij de verhuisde personen betreft verder de studenten en andere kamerbewoning (leeftijd 18 jaar en ouder). In deze groep is er een negatief saldo, doordat studenten verhuizen naar de stad waar ze gaan studeren aan HBO of universiteit of doordat jongeren op kamers gaan.

Figuur 1.9 Vestiging en vertrek van studenten en andere kamerbewoning

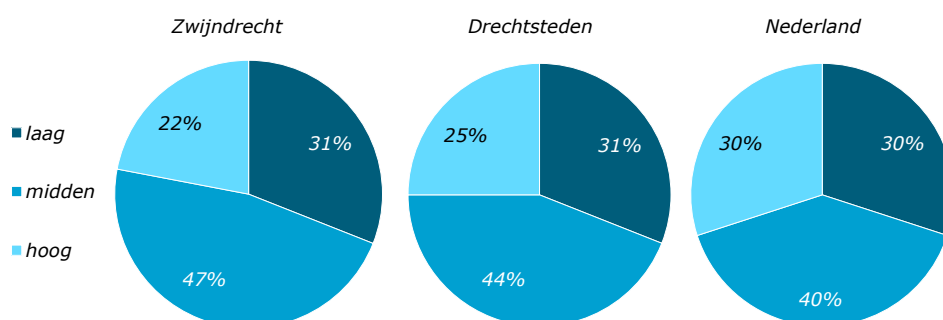

1.5 Socio-economische status

Veel middelbaar opgeleiden, weinig hoger opgeleiden

In de Drechtsteden is het aandeel inwoners 15-74 jaar met een hoog opleidingsniveau (25%) flink lager dan gemiddeld in Nederland (30%). Zwijndrecht zit daar met 22% nog wat onder. Zwijndrecht en de regio kenmerken zich vooral door een hoog aandeel middelbaar opgeleiden. Het aandeel laag opgeleiden (Lager Onderwijs, MAVO, Lager Beroeps Onderwijs) in de bevolking 15-74 jaar ligt zowel in Zwijndrecht als de regio nagenoeg op het landelijk gemiddelde.

Figuur 1.10 Bevolking 15-74 jaar naar opleidingsniveau, 2016

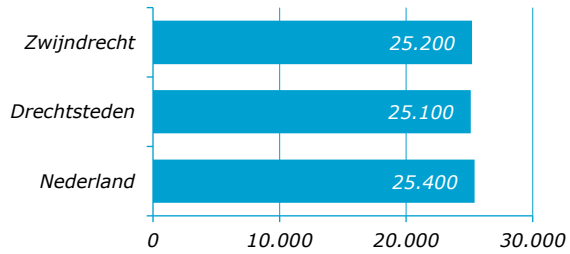

Bron: CBS; exclusief opleidingsniveau onbekend

Gemiddeld besteedbaar inkomen op gemiddeld niveau

Het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen in 2014 ligt in Zwijndrecht op 25.200 euro per jaar. Dat is nagenoeg gelijk aan het regiogemiddelde en iets lager dan het Nederlands gemiddelde. In hoofdstuk 2 gaan we dieper in op het aantal minima.

Figuur 1.11 Gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen per jaar (2014)

Bron: CBS, RIO

2 Maatschappelijke ondersteuning, opgroeien en ontwikkeling

Samenvatting maatschappelijke ondersteuning, opgroeien en ontwikkeling

- **Bijstandsuitkeringen:** Het aantal bijstandsuitkeringen in Zwijndrecht is de afgelopen jaren bovengemiddeld gegroeid. In 2016 was de toename gemiddeld. Per hoofd van de bevolking 15-64 jaar ligt het aantal bijstandsuitkeringen op een gemiddeld niveau. Het aandeel met een verdien capaciteit van minder dan 30% is wat kleiner dan gemiddeld.
- **Minima:** Of we nou kijken naar huishoudens met een inkomen onder de armoedegrens, huishoudens met een inkomen tot 110% WSM of naar gezinnen met een bijstandsuitkering, Zwijndrecht kent een groeiend en boven gemiddeld aandeel kinderen dat opgroeit in zulke huishoudens.
- **Gebruik WMO-voorzieningen:** Inwoners van Zwijndrecht doen vergeleken met de Drechtsteden als totaal een gemiddeld beroep op WMO-maatwerkarrangementen.
- **Jeugd:** Het aantal kinderen met speciaal basisonderwijs in Zwijndrecht neemt toe. Er is in zijn algemeenheid weinig schoolverzuim, maar het aantal voortijdig schoolverlaters is na een aanvankelijke daling recent weer wat toegenomen. Begin 2016 hadden 145 Zwijndrechtse jongeren tot 27 jaar een bijstand- of een werkloosheidsuitkering. Dat is lager dan gemiddeld. Wel is dit aantal de afgelopen jaren boven gemiddeld gegroeid.
- **Jeugdhulp:** In Zwijndrecht doen gezinnen naar verhouding vaak een beroep op jeugdhulp zonder verblijf. Op de overige soorten jeugdhulp is het beroep gemiddeld. Er is ook weinig stapeling. De meeste trajecten zijn beëindigd volgens plan. Net als elders zit er groei in de indicatoren 'veiligheid, bescherming en crisis', maar minder sterk dan in de regio Drechtsteden en ZHZ. Wel zijn er in Zwijndrecht relatief veel meldingen vermoeden kindermishandeling.
- **Jeugdcriminaliteit:** Jeugdcriminaliteit komt in Zwijndrecht, afgaande op het aantal jongeren dat met een delict voor de rechter is verschenen, gemiddeld voor. Net als elders neemt dit aantal de laatste jaren ook af.

aandachtspunten

- *De Zwijndrechtse jeugd is een algemeen aandachtspunt:*
- *Relatief veel kinderen groeien op in gezinnen met een inkomen onder de armoedegrens. Het gaat daarbij met name om gezinnen met relatief kinderen.*
- *Het aantal kinderen met speciaal basisonderwijs neemt toe. En het aantal voortijdig schoolverlaters is eveneens toegenomen.*
- *Gezinnen in Zwijndrecht doen relatief vaak een beroep op jeugdhulp. En er zijn veel meldingen vermoeden kindermishandeling.*
- *Het gebruik WMO-maatwerkvoorzieningen ligt nu op een gemiddeld niveau. De toenemende vergrijzing is voor heel de WMO een aandachtspunt. Maar Zwijndrecht is hierin zeker niet uniek.*

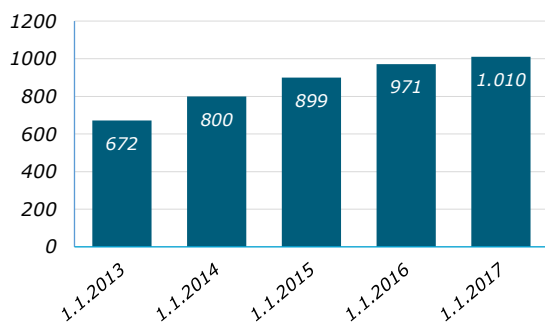
2.1 Bijstandsuitkeringen en minima

Bijstandsuitkeringen: relatief sterk toegenomen, maar per 100 inwoners 15-64 jaar nog lager dan gemiddeld in regio en nog niet hoger dan landelijk gemiddeld

Per 1.1.2017 werden er ruim 1.000 bijstandsuitkeringen verstrekt aan huishoudens in de Drechtsteden. Dat aantal is de afgelopen jaren onder invloed van de economische crisis elk jaar verder toegenomen. Recent speelt vooral ook de instroom van statushouders een belangrijke rol in de voortdurende groei. Daarnaast neemt de bijstand nog steeds toe door instroom vanuit de WW, instroom van nieuwe doelgroepen uit de Participatiewet en verhoging van de AOW-leeftijd.

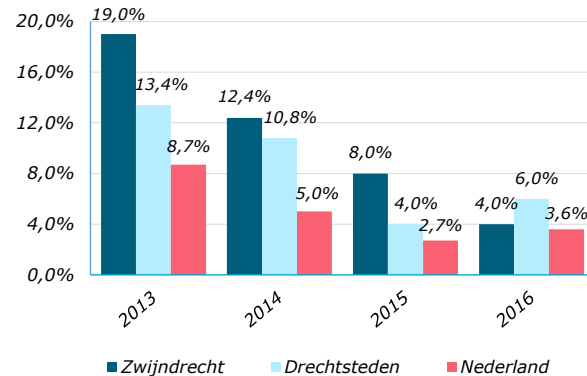
De afgelopen vier jaar was de groei in de Drechtsteden telkens groter dan landelijk gemiddeld. Zwijndrecht zat daar alleen in het afgelopen jaar wat onder; vooral in 2013 en 2015 was sprake van een fors hogere groei. Dit resulteert in een groei van 50% in de afgelopen vier jaar, tegen 38% in de Drechtsteden als totaal en 21% landelijk gemiddeld. Ondanks die grotere toename is het aandeel bijstandsuitkeringen op de bevolking 15-64 jaar nog licht lager dan gemiddeld in de regio en slechts een fractie hoger dan landelijk gemiddeld.

Figuur 2.1 Bijstandsuitkeringen Zwijndrecht, 2013-2017

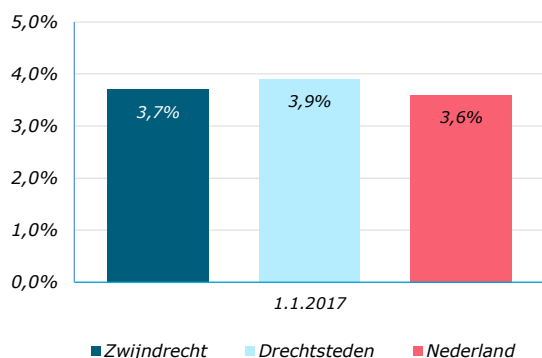

Bron: SDD

Figuur 2.2 Groei bijstandsuitkeringen 2013-2017

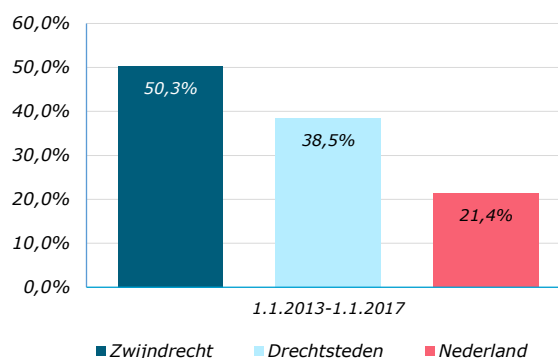

Figuur 2.3 Bijstandsuitkeringen 1.1.2017 als % bev 15-64 jaar

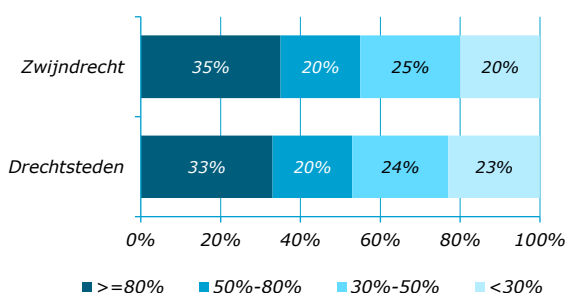
Bron: SDD

Figuur 2.4 Groei bijstand 2013-2017, hele periode

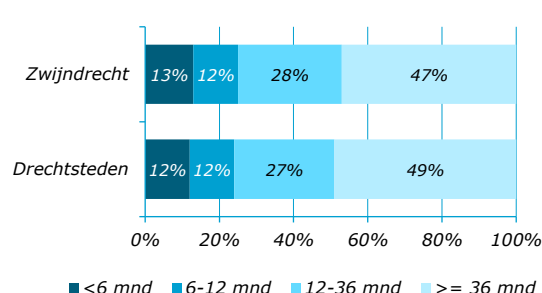
Het Zwijndrechtse bestand bestaat iets minder uit mensen met een loonwaarde onder de 30% en met een uitkeringsduur van 3 jaar of langer dan gemiddeld in de Drechtsteden (figuren 2.5 en 2.6).

Figuur 2.5 Bijstandsuitkeringen 1.1.2017, naar loonwaarde

Bron: SDD

Figuur 2.6 Bijstandsuitkeringen naar duur

Minima

Aandeel personen onder armoedegrens lager, aandeel minderjarige kinderen hoger dan gemiddeld

Recent verscheen het SCP-rapport 'Armoede in kaart 2016' van het SCP. In dit rapport hanteert het SCP voor de regionale gegevens het 'niet-veel-maar-toereikend-budget' als armoedegrens.

Armoedegrenzen

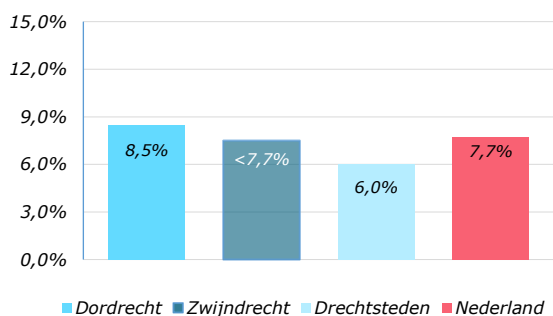
Er zijn twee referentiebudgetten om armoede vast te stellen. Deze geven aan hoeveel geld een alleenstaande nodig heeft voor onvermijdelijke of zeer wenselijke uitgaven. Het *basisbehoeftebudget* omvat de minimale uitgaven van een zelfstandig huishouden aan onvermijdbare, basale zaken zoals voedsel, kleding en wonen. Ook de uitgaven aan enkele andere moeilijk te vermijden posten (bijvoorbeeld verzekeringen, niet-vergoede ziektekosten en persoonlijke verzorging) zijn meegeteld. Het tweede referentiebudget, het *niet-veel-maar-toereikendbudget*, is iets ruimer. Dat houdt ook rekening met de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie, bijvoorbeeld een korte vakantie of het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub. Deze zaken zijn niet strikt noodzakelijk, maar veel mensen beschouwen ze wel als zeer wenselijk. Het niet-veel-maar-toereikendbudget is nog steeds bescheiden; luxegoederen zoals een auto ontbreken.

Bron: SCP (2017)

Uit deze rapportage zijn wat betreft de armoede in Zwijndrecht twee belangrijke gegevens af te leiden. Op de eerste plaats dat het aandeel personen met een inkomen onder de armoedegrens in Zwijndrecht lager is dan het landelijk gemiddelde van 7,7%. Hoeveel lager is helaas niet te zeggen.¹

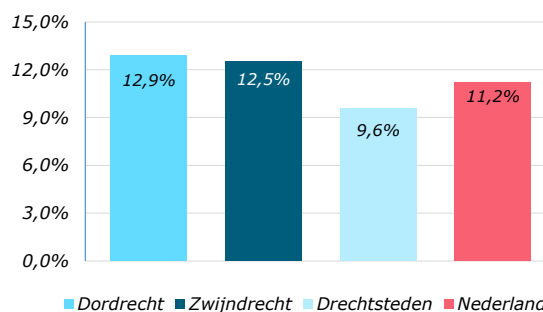
Op de tweede plaats wordt uit deze rapportage duidelijk dat het aandeel minderjarige kinderen in Zwijndrecht dat opgroeit in huishoudens met een inkomen onder de armoedegrens wél hoger is dan landelijk gemiddeld. Landelijk gemiddeld ligt dit op 11,2% van alle minderjarige kinderen. Zwijndrecht (12,5%) zit daar boven. Het regiogemiddelde is 9,6%, Dordrecht zit op 12,9%.

Figuur 2.7 Aandeel personen onder armoedegrens, 2013

Bron: SCP (2017)

Figuur 2.8 Aandeel minderjarige kinderen onder armoedegrens, 2013

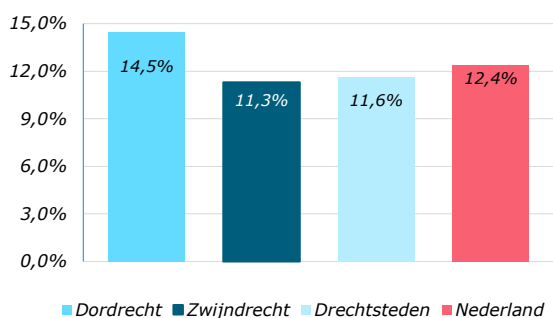

Beeld bevestigd door Regionaal Inkomensonderzoek (RIO)

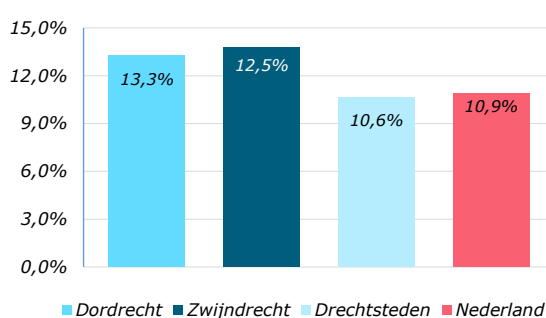
Meer recente cijfers over 2014 van het CBS bevestigen bovenbeschreven beeld. Het aandeel huishoudens met een inkomen tot 110% van het Wettelijke Sociaal Minimum (WSM) in Zwijndrecht ligt onder het regio- en landelijke gemiddelde, het aandeel minderjarige kinderen in zulke huishoudens ligt daar juist boven. Zwijndrecht heeft dus geen bovengemiddeld aantal huishoudens met een laag inkomen, maar die huishoudens hebben gemiddeld wel veel kinderen. In totaal ging het in 2014 in Zwijndrecht om 2.190 huishoudens met een inkomen tot 110% WSM, met in totaal 1.150 minderjarige kinderen.

¹ Het SCP geeft alleen lokale gegevens weer voor zover die boven het landelijk gemiddelde liggen. Wij hebben bij het SCP lokale gegevens voor de Drechtsteden opgevraagd, maar die kunnen zij helaas niet leveren

Figuur 2.9 Aandeel huishoudens met inkomen tot 110%WSM, 2014

Figuur 2.10 Aandeel minderjarige kinderen in zulke hh

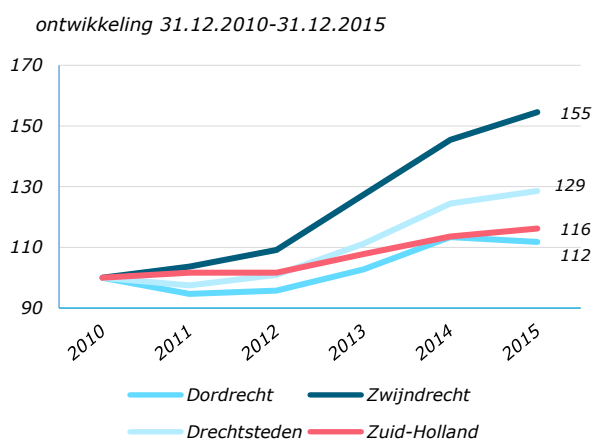
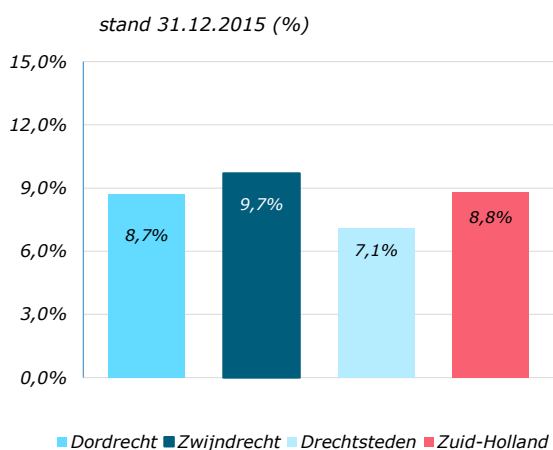

Bron: CBS/RIO

Ook relatief groot aantal minderjarige kinderen in bijstandshuishoudens

In Zwijndrecht leefden eind 2015 850 minderjarige kinderen (9,7%) in een gezin met een bijstandsuitkering. Gemiddeld in de regio was dat 7,1%, gemiddeld in Zuid-Holland 8,8%. Ook Dordrecht zit hier met 8,7% nog onder. Tussen eind 2010 en eind 2015 nam dit aantal in Zwijndrecht met een groei van 55% ook fors bovengemiddeld toe. Met name in 2011 en 2013 was de groei fors hoger dan gemiddeld. Boven (figuur 2.2) zagen we ook al dat het aantal bijstandsuitkeringen in Zwijndrecht met name in 2013 veel harder groeide dan gemiddeld in de regio.

Figuur 2.11 Aantal minderjarige kinderen in een gezin met een bijstandsuitkering, % 31.12.2015 en ontwikkeling 2010-2015

Bron: CBS, bewerkt door Tympaan (databankzh.nl)

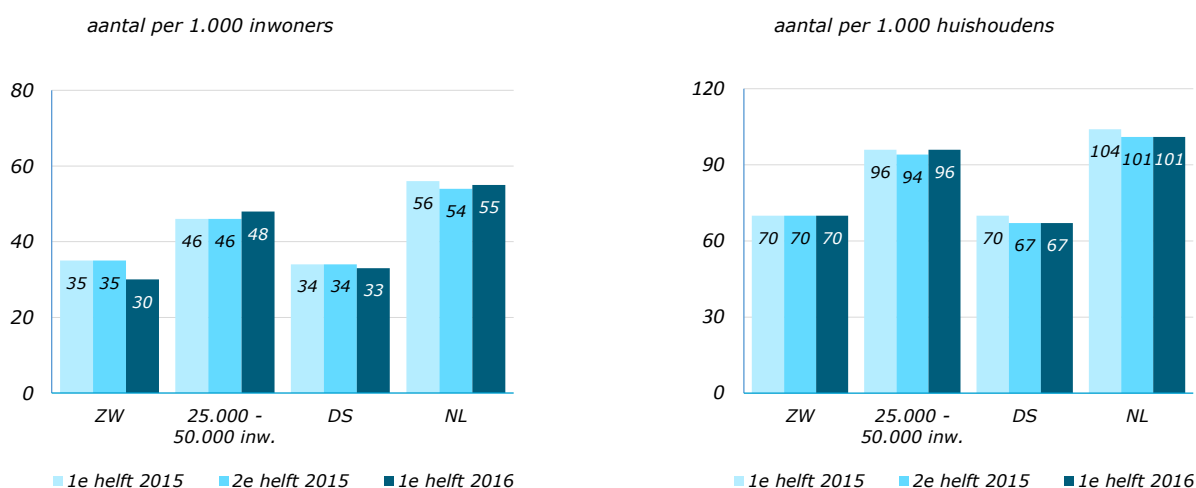
2.2 Gebruik Wmo voorzieningen

Vergeleken met heel de regio gemiddeld beroep op maatwerkarrangementen

De gemeente biedt mensen met een ondersteuningsbehoefte diverse vormen van ondersteuning. De Wmo biedt hiervoor maatwerkarrangementen. Er zijn vier verschillende typen: hulpmiddelen en diensten, verblijf en opvang, ondersteuning thuis, hulp bij het huishouden.

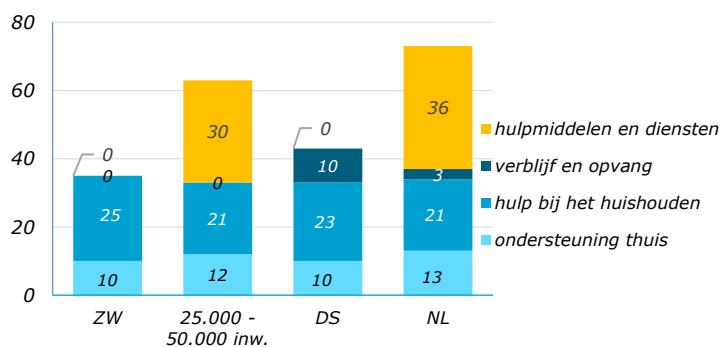
Afgezet op het aantal inwoners is in Zwijndrecht het beroep op maatwerkarrangementen gemiddeld. Ten opzichte van 2015 zien we in 2016 een daling. Hierin wijkt Zwijndrecht af ten opzichte van de Drechtsteden en Nederland (vrijwel gelijk gebleven) en de groep gemeenten in dezelfde grootteklasse (lichte stijging). Afgezet op het aantal huishoudens is het aantal maatwerkarrangementen in Zwijndrecht gelijk gebleven. In de Drechtsteden en Nederland is dit licht gedaald. In Zwijndrecht, maar ook in de hele regio Drechtsteden, wordt niet of nauwelijks een beroep gedaan op hulpmiddelen en diensten, en meer op hulp bij het huishouden. Het verschil in beroep op hulpmiddelen en diensten komt door een andere wijze waarop indicaties worden afgegeven.

Figuur 2.12 Maatwerkarrangement (per 1.000 inwoners en per 1.000 huishoudens)

Bron: WSJG

Figuur 2.13 Maatwerkarrangement naar type eerste half jaar 2016 (aantal per 1.000 inwoners)

Bron: WSJG

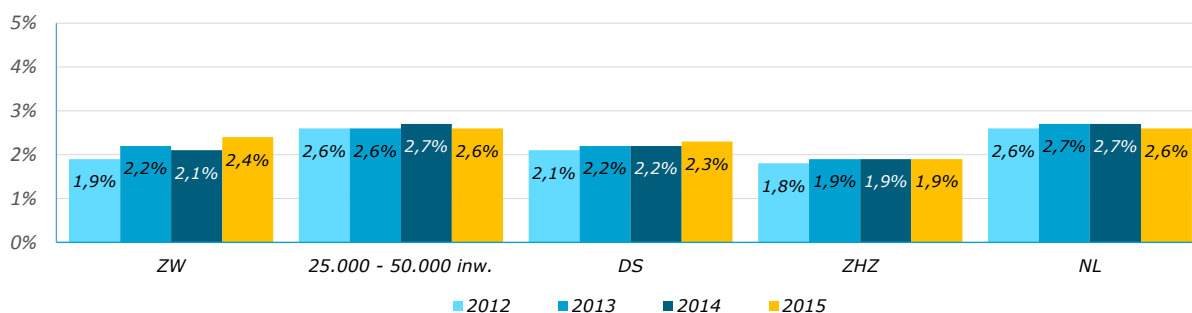
2.3 Jeugd

In deze paragraaf zoomen we in op de jeugd van Zwijndrecht. Daarbij kijken we naar het aantal kinderen in het speciaal onderwijs, verzuim op school en voortijdig schoolverlaten, werkloosheid van jongeren, jeugdzorg, meldingen vermoeden kindermishandeling en jeugdcriminaliteit.

Toename kinderen met speciaal onderwijs

Vergelijken we het aandeel kinderen met speciaal onderwijs in Zwijndrecht met elders dan zien we dat deze in Zwijndrecht duidelijk toeneemt. Dat komt vooral door een groei van het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs.

Figuur 2.14 % Kinderen met speciaal onderwijs

Bron: WSJG

Tabel 2.1 Leerlingen in het speciaal basisonderwijs 2012-2014 (aantal deelnemers en % van totaal deelnemers basisonderwijs)

	Zwijndrecht		Drechtsteden		Zuid-Holland	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2012	118	3,3	616	2,7	7.228	2,3
2013	116	3,4	558	2,6	6.884	2,3
2014	127	3,6	565	2,6	6.710	2,2

Bron: Tympaan

Tabel 2.2 Leerlingen in het speciaal voortgezet onderwijs 2012-2014 (aantal deelnemers en index 2012=100)

	Zwijndrecht		Drechtsteden		Zuid-Holland	
	aantal	index	aantal	index	aantal	index
2012	51	100	384	100	5.591	100
2013	58	114	428	111	5.941	106
2014	52	102	427	111	6.080	109

Bron: Tympaan

Weinig schoolverzuim in primair en voortgezet onderwijs

Kinderen tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen. Staat een kind niet ingeschreven op een school, dan is er sprake van absoluut verzuim. Staat een kind wel ingeschreven op een school, maar gaat hij/zij niet naar school dan is er sprake van relatief verzuim. In het primair en voortgezet onderwijs in Zwijndrecht is er niet of nauwelijks sprake van absoluut verzuim. Relatief verzuim in het primair onderwijs komt wel voor, is nog beperkt, maar neemt wel toe. Overigens valt dat in Zwijndrecht nog mee. In de Drechtsteden en Zuid-Holland-Zuid neemt het relatief verzuim in het primair onderwijs sterker toe. In het voortgezet onderwijs komt relatief verzuim meer voor, maar is in Zwijndrecht de afgelopen jaren duidelijk afgenomen. Een ontwikkeling die ook in beide regio's te zien is.

Tabel 2.3 Absoluut en relatief schoolverzuim (aantallen per 1.000 leerlingen en groeipercentage 2013-2015)

	absoluut verzuim ZW (aantallen)				relatief verzuim ZW (aantallen)				relatief verzuim 2013-2015 (%)		
	2013	2014	2015	2013-2015	2013	2014	2015	2013-2015	ZW	DS	ZHZ
primair onderwijs	1	0	1	0	40	43	48	+8	+20	+100	+64
voortgezet onderwijs	2	1	2	0	227	263	137	-90	-40	-36	-61

Bron: DG&J

Toelichting: absoluut verzuim: kind staat niet ingeschreven; relatief verzuim: kind staat wel ingeschreven, maar gaat niet naar school

Na daling toch weer stijging aantal voortijdig schoolverlaters

Een voortijdig schoolverlater is iedere jongere tussen 12 en 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat. Van een startkwalificatie is sprake indien een opleiding met succes is afgerond op minimaal mbo 2-, havo- of vwo-niveau. In Zwijndrecht daalde aanvankelijk het aantal voortijdig schoolverlaters, maar in het laatste jaar zien we toch weer een stijging. Deze ontwikkeling zien we ook in de hele Drechtsteden; in Zuid-Holland-Zuid en Nederland daalt het voortijdig schoolverlaten nog steeds.

Tabel 2.4 Voortijdig schoolverlaters (vsv)

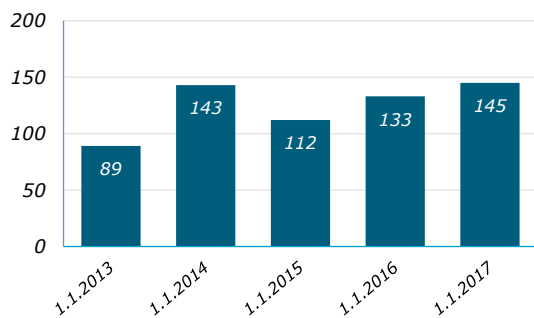
	ZW		DS	ZHZ	Ned
	aantal	%			
2012	134	3,9	3,8	3,3	2,8
2013	88	2,6	2,7	2,4	2,2
2014	64	1,9	2,0	1,8	1,9
2015	74	2,2	2,1	1,7	1,8

Bron: DG&J

Jeugdwerkloosheid nog laag, maar wel forse groei

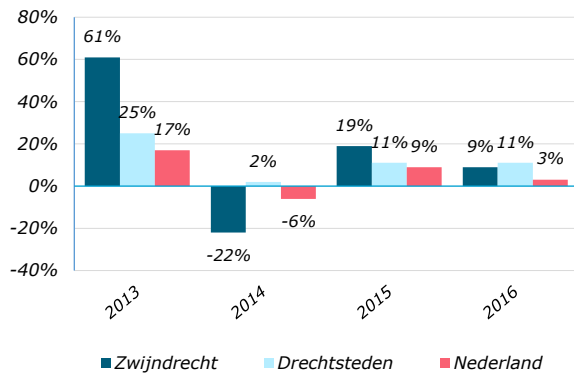
Begin dit jaar hadden 145 jongeren tot 27 jaar in Zwijndrecht een WW- of een bijstandsuitkering. Afgezet tegen alle jongeren 15-26 jaar in Zwijndrecht was dat 2,4%, respectievelijk 0,4%-punt en 0,6%-punt minder dan het regionaal en landelijk gemiddelde. De laatste jaren neemt de jeugdwerkloosheid in Zwijndrecht verder toe, sterker dan in de Drechtsteden en Nederland.

Figuur 2.15 Bijstand + WW < 27 jaar Zwijndrecht, 2013-2017

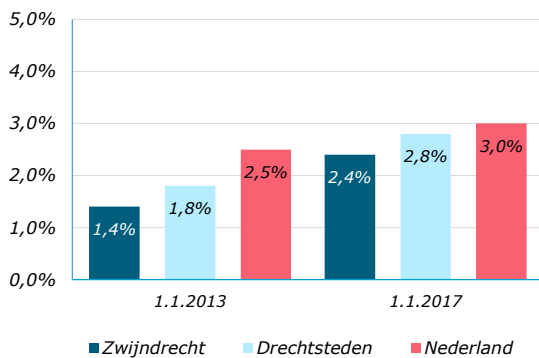

Bron: SDD, CBS

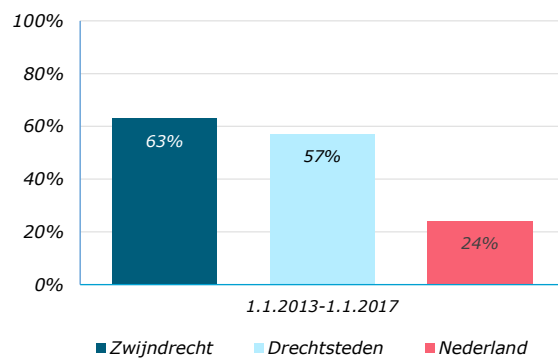
Figuur 2.16 Groei bijstand + WW < 27 jaar, 2013-2017

Figuur 2.17 Bijstand + WW, < 27 jaar als % bev 15-64 jaar, 1.1.2013 en 2017

Figuur 2.18 Groei bijstand + WW < 27 jaar 2013-2017, hele periode

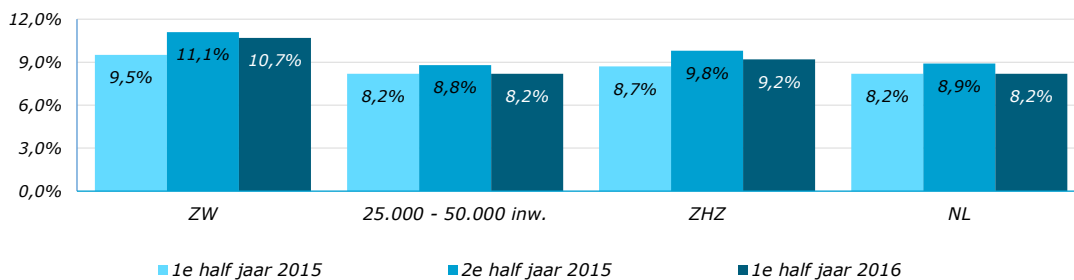

Bron: SDD, CBS

Veel beroep op jeugdhulp

Gezinnen met ernstige problemen kunnen aanspraak maken op gespecialiseerde jeugdhulp. Het betreft hier hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014): hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. In Zwijndrecht krijgen bijna 1.200 jeugdigen op enige wijze jeugdhulp, bijna 11% van de jongeren tot 18 jaar. Dit is hoger dan het regionaal en landelijk gemiddelde. Vooral het beroep op jeugdhulp zonder verblijf is in Zwijndrecht groot.

Figuur 2.19 Jongeren met jeugdhulp 2015-2016 (in % van alle jongeren tot 18 jaar)

Bron: WSJG

Tabel 2.5 Jongeren met jeugdhulp naar soort (in % van alle jongeren tot 18 jaar) 2015-2016

	jeugdhulp zonder verblijf				jeugdhulp met verblijf			
	ZW	25.000-50.000 inw.	ZHZ	NL	ZW	25.000-50.000 inw.	ZHZ	NL
1 ^e half jaar 2015	9,2	7,8	8,5	7,9	1,1	0,9	1,0	1,0
2 ^e half jaar 2015	10,9	8,5	9,6	8,6	1,0	1,0	1,1	1,1
1 ^e half jaar 2016	10,7	7,9	9,0	7,9	1,1	1,0	1,1	1,1
	jeugdbescherming				jeugdreclassering*			
	ZW	25.000-50.000 inw.	ZHZ	NL	ZW	25.000-50.000 inw.	ZHZ	NL
1 ^e half jaar 2015	1,2	1,0	1,1	1,1	0,1	0,3	0,3	0,4
2 ^e half jaar 2015	1,2	1,0	1,0	1,1	0,1	0,3	0,4	0,4
1 ^e half jaar 2016	1,0	0,9	0,9	1,0	0,3	0,3	0,4	0,4

* in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar

Bron: WSJG

Weinig stapeling

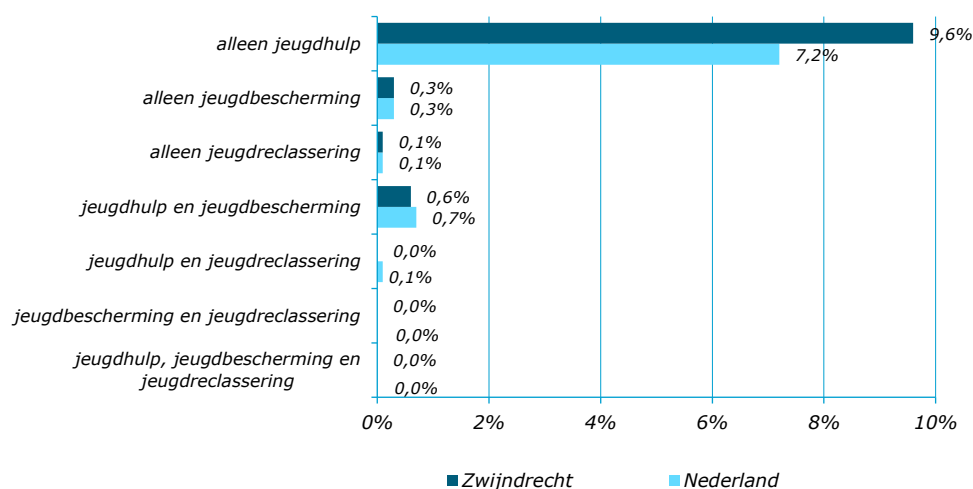
In Zwijndrecht heeft 0,6% van de jeugdigen tot 18 jaar meer dan één vorm van jeugdzorg. In de meeste gevallen jeugdhulp én jeugdbescherming. De grootste groep jeugdigen in jeugdzorg heeft enkel jeugdhulp, in vergelijking met het landelijke gemiddelde is dit in Zwijndrecht een grote groep.

Tabel 2.6 Stapeling in jeugdzorg, 2015-2016

	1 ^e half jaar 2015	2 ^e half jaar 2015	1 ^e half jaar 2016	ontwikkeling	
	aantal	aantal	aantal	aantal	%
jeugdzorg - totaal	875	1.010	995	+120	+14
jeugdhulp - totaal	845	985	960	+115	+14
jeugdbescherming - totaal	100	105	90	-10	-10
jeugdreclassering - totaal	10	10	20	+10	+100
alleen jeugdhulp	765	895	890	+125	+16
alleen jeugdbescherming	25	15	25	0	0
alleen jeugdreclassering	-	-	10	+10	+100
jeugdhulp en jeugdbescherming	80	85	60	-20	-25
jeugdhulp en jeugdreclassering	-	-	-	-	-
jeugdbescherming en jeugdreclassering	-	-	-	-	-
jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering	-	-	-	-	-

Bron: WSJG

Figuur 2.20 Stapeling in jeugdzorg, 1^e half jaar 2016 (% van alle jongeren tot 18 jaar)

Bron: WSJG

Meeste jeugdhulptrajecten beëindigd volgens plan

De meeste jeugdhulptrajecten in Zwijndrecht worden regulier, volgens plan beëindigd. Binnen de Drechtsteden heeft Zwijndrecht relatief de meeste trajecten die volgens plan worden afgesloten. De Serviceorganisatie Jeugd ZHZ geeft aan hier geen verklaring voor te hebben. Het aandeel volgens plan beëindigde jeugdhulptrajecten in Zwijndrecht ligt nog wel iets lager dan het landelijk gemiddelde.

Tabel 2.7 Jeugdhulptrajecten 2015-2016 (%)

	Zwijndrecht			Drechtsteden		
	begonnen	beëindigd volgens plan	voortijdig beëindigd	begonnen	beëindigd volgens plan	voortijdig beëindigd
1 ^e half jaar 2015	735	155	90	4.300	980	530
2 ^e half jaar 2015	470	290	235	2.435	1.700	1.190
1 ^e half jaar 2016	555	260	80	3.325	1.475	595

Bron: WSJG

Tabel 2.8 Beëindigde jeugdhulptrajecten 2015-2016 (%)

	volgens plan			voortijdig afgesloten		
	ZW	DS	NL	ZW	DS	NL
1 ^e half jaar 2015	63,3	65,1	77,9	36,7	35,2	22,1
2 ^e half jaar 2015	55,2	58,8	78,3	44,8	41,2	21,7
1 ^e half jaar 2016	76,5	71,4	78,3	23,5	28,6	21,7

Bron: WSJG

Groei indicatoren veiligheid, bescherming en crisis, maar minder sterk dan in de regio

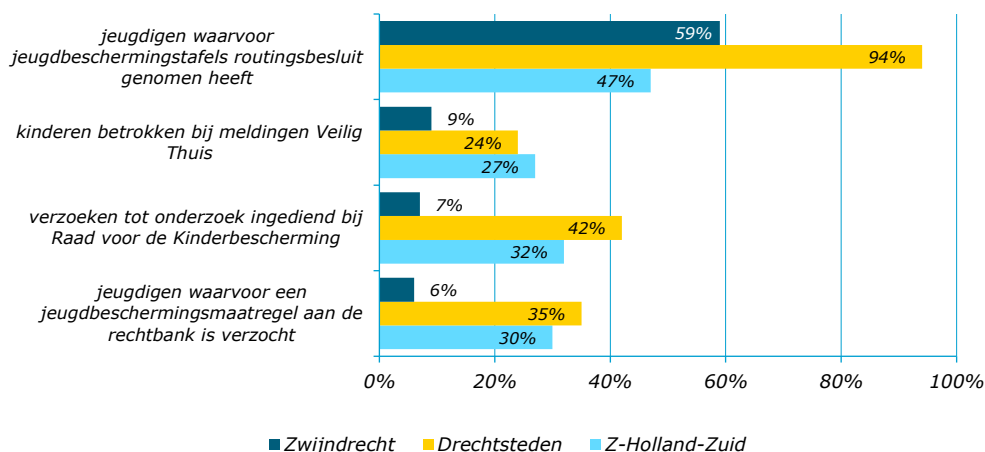
Over de veiligheid en bescherming van kinderen en jongeren houdt de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ aantallen bij over jeugdigen waarvoor de jeugdbeschermingstafel een routingsbesluit heeft genomen, aantallen over meldingen voor onderzoek bij Veilig Thuis, aantallen over jeugdigen waarvoor de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek is gestart en het aantal verzoeken dat de Raad voor de Kinderbescherming bij de rechtbank heeft ingediend tot het opleggen van een jeugdbeschermingsmaatregel. Onderstaande tabel geeft hiervan een overzicht van Zwijndrecht, de Drechtsteden en Zuid-Holland-Zuid. Ten opzichte van 2015 zijn de aantallen in 2016 overal toegenomen, vooral in het aantal jeugdigen waarvoor de jeugdbeschermingstafel een routingsbesluit heeft genomen. De groei in de aantallen van Zwijndrecht zijn over het algemeen kleiner dan in beide regio's.

Tabel 2.9 Veiligheid, bescherming en crisis, 2015-2016

	ZW		DS		ZHZ	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
jeugdigen waarvoor jeugdbeschermingstafels routingsbesluit genomen heeft	32	51	142	276	288	424
kinderen betrokken bij meldingen Veilig Thuis	312	341	1.554	1.922	2.211	2.813
verzoeken tot onderzoek ingediend bij Raad voor de Kinderbescherming	45	48	224	318	396	522
jeugdigen waarvoor een jeugdbeschermingsmaatregel aan de rechtbank is verzocht	33	35	147	198	260	339

Bron: Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

Figuur 2.21 Ontwikkeling veiligheid, bescherming en crisis, 2015-2016 (%)

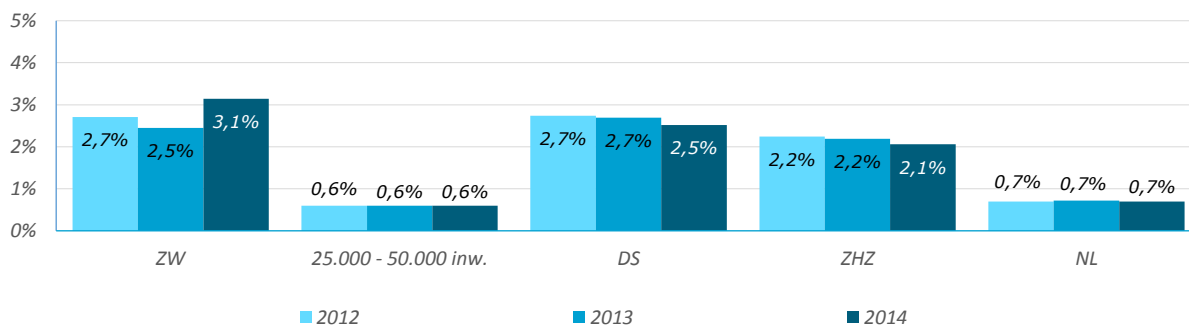

Bron: Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

Veel meldingen vermoeden kindermishandeling

Onderstaande figuur geeft de ontwikkeling van het percentage meldingen vermoeden kindermishandeling kinderen tot 18 jaar dat bij de Bureaus AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling). Dit percentage is in Zwijndrecht, maar ook in de Drechtsteden en in iets minder mate Zuid-Holland-Zuid, hoog.

Figuur 2.22 Meldingen vermoeden kindermishandeling 2012-2014 (% kinderen tot 18 jaar dat is gemeld)

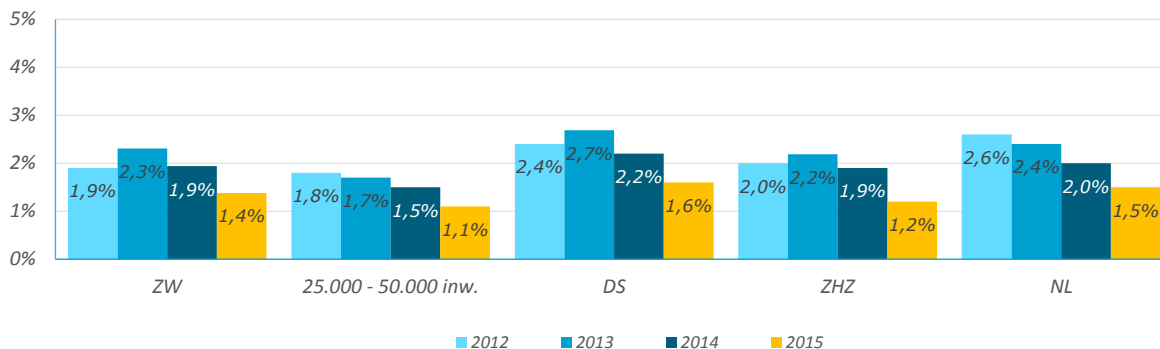

Bron: WSJG

Afname jeugdcriminaliteit

Over het algemeen lijkt de jeugdcriminaliteit overal af te nemen. Voor Zwijndrecht is het percentage jongeren dat met een delict voor de rechter is verschenen vergelijkbaar met de regionale gemiddelden en het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van de groep gemeenten met ongeveer dezelfde omvang ligt het percentage van Zwijndrecht iets hoger.

Figuur 2.23 Jeugdcriminaliteit (% jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen)

Bron: WSJG

Tabel 2.10 Indicatoren jeugdcriminaliteit, 2012-2014

	jeugdige verdachten per 1.000 inwoners 12 t/m 24 jaar					jeugdige veelplegers per 1.000 inwoners 12 t/m 24 jaar				
	ZW	25.000- 50.000 inw.	DS	ZHZ	NL	ZW	25.000- 50.000 inw.	DS	ZHZ	NL
2012	23,6	19,2	26,1	21,9	24,2	1,8	0,9	2,0	1,5	1,5
2013	19,1	15,8	23,4	19,3	20,2	1,3	0,8	1,6	1,1	1,4
2014	20,9	13,8	21,9	18,8	17,7	0,8	0,8	1,3	1,0	1,3
	hardekern jongeren per 1.000 inwoners 12 t/m 24 jaar					verwijzingen Halt per 10.000 inwoners 12 t/m 17 jaar				
	ZW	25.000- 50.000 inw.	DS	ZHZ	NL	ZW	25.000- 50.000 inw.	DS	ZHZ	NL
2012	1,1	1,0	1,5	1,2	1,7	-	-	-	-	-
2013	0,9	0,9	1,5	1,1	1,4	190,8	121,1	262,3	249,1	138,8
2014	0,6	0,7	1,5	1,1	1,3	183,3	124,8	204,5	183,8	139,7

Bron: WSJG

3 Leefbaarheid en veiligheid

Samenvatting leefbaarheid en veiligheid

- **Leefbaarheid:** Inwoners van Zwijndrecht waarderen de leefbaarheid in hun buurt gemiddeld. Dat geldt in grote lijnen ook voor de sociale samenhang. Kwaliteit en onderhoud van de fysieke voorzieningen worden echter minder dan gemiddeld beoordeeld. Relatief veel inwoners ervaren 'fysieke verloedering'.
- **Veiligheid:** Inwoners melden naar verhouding weinig en afnemend slachtofferschap, maar toch is de veiligheidsbeleving beneden gemiddeld. Het aandeel inwoners dat zich weleens onveilig voelt in de eigen buurt is tussen 2013 en 2015 fors toegenomen. Het totaal aantal geregistreerde misdrijven nam in 2016 ook weer toe, in tegenstelling tot in heel Zuid-Holland-Zuid. Bij het aantal incidenten is dit precies omgedraaid: een daling in Zwijndrecht, een toename in heel ZHZ.
- **Winkelvoorzieningen:** Zwijndrecht kent een qua omvang gemiddeld aanbod in de dagelijkse sector, maar weinig niet-dagelijks aanbod. De vloerproductiviteit is gemiddeld tot ruim boven gemiddeld. De leegstand verkoopruimten is in aantal gemiddeld, maar in omvang relatief groot.
- **Horeca:** Zwijndrecht heeft - na Dordrecht - de op een na meeste horecavestigingen per inwoner in de Drechtsteden. Vergeleken met het landelijk gemiddelde is dat aantal wel klein.
- **Waardering winkelklimaat:** Parkeren en bereikbaarheid wordt door winkelbezoekers bovengemiddeld goed beoordeeld; het winkelaanbod, het ondersteunende horeca-aanbod, evenementen en faciliteiten krijgen een beneden gemiddelde beoordeling.
- Inwoners zijn gemiddeld tevreden met de **welzijnsvoorzieningen**. Maar de tevredenheid met de **culturele voorzieningen** in Zwijndrecht is fors lager dan gemiddeld.

aandachtspunten

- *Qua voorzieningenniveau is vooral het aanbod culturele voorzieningen een aandachtspunt*
- *Daarnaast ook de beleving in de diverse winkelcentra; ook in Walburg*
- *Walburg scoort wat betreft omzet per m² vvo (vloerproductiviteit) nu nog goed, maar is vanwege zijn beperkte omvang en gedateerdheid op termijn toch kwetsbaar*
- *Daarnaast is ook het onderhoud van de fysieke voorzieningen in Zwijndrecht een aandachtspunt*
- *En de verminderde veiligheidsbeleving in relatie tot het toegenomen aantal misdrijven*

3.1 Ervaren leefbaarheid

Gemiddelde waardering leefbaarheid in de buurt, lagere waardering fysieke voorzieningen

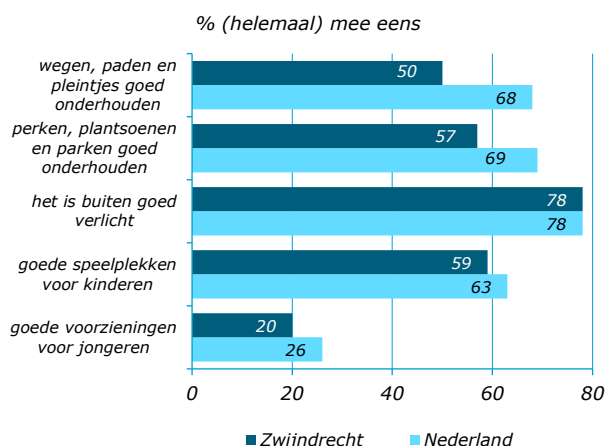
Inwoners van Zwijndrecht waarderen de leefbaarheid in hun buurt gemiddeld. Ook de sociale samenhang is in grote lijnen vergelijkbaar aan het gemiddelde. De fysieke voorzieningen beoordelen zij echter minder dan gemiddeld. De beoordeling daarvan is ten opzichte van 2013 ook gedaald. Bij nadere vergelijking hangt deze lagere waardering samen met een lage waardering voor twee aspecten. Minder inwoners dan gemiddeld zijn het eens met dat:

- wegen, paden en pleintjes goed worden onderhouden
- perken, plantsoenen en parken goed worden onderhouden.

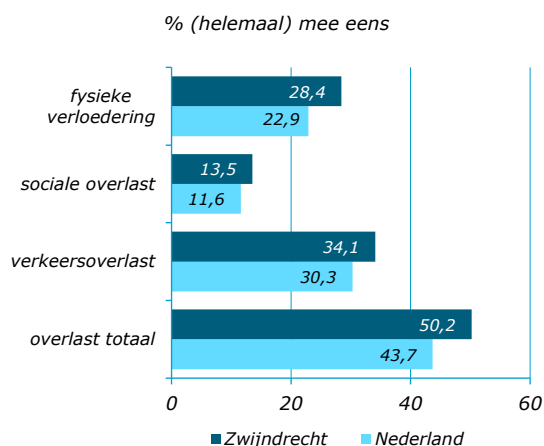
Tabel 3.1 Schaalscores en rapportcijfers Veiligheidsmonitor

	indicator	Zwijndrecht 2013	Zwijndrecht 2015	DS 2015	ZHZ 2015	Nederland 2015
hoe hoger, hoe beter						
leefbaarheid in de buurt	cijfer (1-10)	7,3	7,2	7,2	7,4	7,3
kwaliteit fysieke voorzieningen	score (0-10)	6,0	5,7	6,1	6,2	6,3
sociale samenhang	score (0-10)	5,9	5,8	5,9	6,2	6,0

Figuur 3.1 Aspecten van fysieke voorzieningen,

Figuur 3.2 Overlast in de buurt,

Een bovengemiddeld en toenemend aantal inwoners ervaart fysieke verloedering. Ook ervaart meer dan gemiddeld aandeel inwoners verkeersoverlast. Dat aandeel is overigens wel gedaald.

Tabel 3.2 Overlast

	indicatoren	ZW 2013	ZW 2015	ZHZ 2015
fysieke verloedering	% veel overlast	25,4	28,4	22,6
sociale overlast	% veel overlast	13,4	13,5	12,0
- waarvan door rondhangende jongeren	% veel overlast	7,7	7,0	6,5
verkeersoverlast	% veel overlast	38,8	34,1	34,7

Bron: VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR)

3.2 Veiligheidsbeleving en geregistreerde criminaliteit

Lager slachtofferschap; toch een lager dan gemiddelde veiligheidsbeleving

Minder inwoners van Zwijndrecht dan gemiddeld rapporteren slachtoffer te zijn geweest van een bepaalde delicten. Toch is de veiligheidsbeleving van inwoners van Zwijndrecht in hun eigen woonbuurt lager dan gemiddeld. Het aandeel inwoners dat zich weleens onveilig voelt in de eigen buurt is tussen 2013 en 2015 ook fors toegenomen. Het aandeel inwoners dat de kans op woninginbraak heel groot acht is daarentegen gedaald en niet hoger dan gemiddeld.

Tabel 3.4 Veiligheidsbeleving

	indicatoren	ZW 2013	ZW 2015	ZHZ 2015
rapportcijfer veiligheid woonbuurt	cijfer (1-10)	7,2	7,0	7,3
onveiligheidsgevoel in eigen buurt	% wel eens onveilig	10,5	21,4	16,2
onveiligheidsgevoel algemeen	% wel eens onveilig	38,8	37,8	32,6
perceptie criminaliteit in de buurt	% veel criminaliteit	6,8	7,4	7,1
perceptie woninginbraak	% kans heel groot	11,9	9,7	9,7

Bron: VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR)

Tabel 3.5 Slachtofferschap

	indicatoren	ZW 2013	ZW 2015	ZHZ 2015
slachtofferschap totaal (excl. cybercrime)	% slachtoffer	15,7	13,8	16,4
slachtofferschap geweldsdelicten	% slachtoffer	1,6	1,3	2,1
slachtofferschap vermogensdelicten	% slachtoffer	9,5	8,5	10,3
slachtofferschap vernielingen	% slachtoffer	6,0	6,1	6,5
slachtofferschap cybercrime	% slachtoffer	6,5	10,6	11,0

Bron: VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR)

Jeugdcriminaliteit en -overlast

Bureau Halt

Het totaal aantal verwijzingen naar bureau HALT is in Zwijndrecht toegenomen ten opzichte van eerdere jaren. Deze toename is vooral te wijten aan de toename in verwijzingen voor baldadigheid (+39).

Tabel 3.6 Aantal verwijzingen naar bureau Halt 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
aantal verwijzingen	59	63	20	77

Jeugdoverlast

Bij jeugdoverlast gaat het om de beleving van mensen. Een subjectief gevoel, dat niet perse hoeft overeen te stemmen met het objectieve aantal strafbare feiten. In Zwijndrecht zijn in 2016 385 meldingen van jeugdoverlast gedaan bij de politie. Het aantal meldingen is in de loop der jaren afgenomen. Het aandeel meldingen van jeugdoverlast in Zwijndrecht ligt lager dan gemiddeld in de regio Veiligheidsalliantie regio Rotterdam.

3.3 Geregistreeerde criminaliteit

Aantal geregistreeerde misdrijven in 2016, anders dan in geheel ZHZ, weer toegenomen

In 2016 is het totaal aantal misdrijven in Zwijndrecht met vijftien procent toegenomen ten opzichte van 2015. Gemiddeld genomen is het aantal misdrijven in Zuid-Holland-Zuid juist met zes procent afgenomen.

- High Impact Crime (HIC) en geweld: Het aantal misdrijven woninginbraak in Zwijndrecht is in 2016 afgenomen ten opzichte van 2015. In Zuid-Holland-Zuid nam het aantal misdrijven woninginbraak ook af. Er waren in 2016 wel meer misdrijven bedreiging in Zwijndrecht dan een jaar eerder.
- Vermogenscriminaliteit: Er is in Zwijndrecht sprake van een toename in een aantal vormen van vermogenscriminaliteit, te weten diefstal uit of vanaf motorvoertuigen, diefstal van brom-, snor- en andere fietsen en winkeldiefstal. In Zuid-Holland-Zuid is er, bij deze vermogensdelicten, alleen een toename in diefstal van brom-, snor en andere fietsen.

Tabel 3.7 Aantal geregistreeerde misdrijven Zwijndrecht en Zuid-Holland-Zuid, 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
diefstal/inbraak woning/box/garage/schuur/tuinhuis	247	201	184	156
bedreiging/mishandeling	165	161	138	160
diefstal uit/van motorvoertuigen	355	270	230	306
diefstal van brom-, snor-, fietsen	197	203	175	285
vernietiging c.q. zaakbeschadiging	295	264	255	274
drugshandel	40	41	36	21
huiselijk geweld	63	79	52	59
winkeldiefstal	33	49	46	116
overige hic, geweld en vermogensdelicten	78	75	38	92
subtotaal	1.473	1.343	1.154	1.469
totaal aantal misdrijven Zwijndrecht	2.189	2.136	1.860	2.145
Zuid-Holland-Zuid	23.009	22.084	20.975	19.754

Bron: VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR), 2016 voorlopige cijfers

Incidenten gedaald, in ZHZ juist gestegen

Het aantal incidenten in Zwijndrecht is in 2016 licht afgenomen ten opzichte van 2015. In Zuid-Holland-Zuid als geheel zien we juist een toename. In Zwijndrecht is de overlast van burengerucht wel toegenomen. Dit is een ontwikkeling die in de eenheid Rotterdam als geheel niet te zien is. Verkeersoverlast en overlast door verwarde en overspannen personen zijn in Zwijndrecht afgenomen ten opzichte van 2015. In de eenheid Rotterdam als geheel is er bij deze soorten overlast alleen een afname in verkeersoverlast.

Burgernet

In de gemeente Zwijndrecht waren op 1 januari 2017 7.895 personen aangemeld bij de politie als deelnemer van Burgernet. Dit is aanzienlijk hoger dan het streefcijfer van 10% voor de eenheid Rotterdam.

Tabel 3.8 Aantal geregistreerde incidenten Zwijndrecht 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
drugs/drankoverlast	62	78	86	83
verkeersoverlast	454	413	418	321
burengerucht	144	125	161	217
overlast door verward/overspannen persoon	125	142	204	171
melding overlast jeugd	565	471	411	385
overige	15	15	9	26
totaal	1.365	1.244	1.289	1.203
Zuid-Holland-Zuid	12.685	13.289	12.513	10.722

Bron: VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR)

Tabel 3.9 Aantal en % deelnemers Burgernet

Burgernet - Politie	per 01-01-2016
deelnemers	7.895
percentage	17,7%

Bron: VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR)

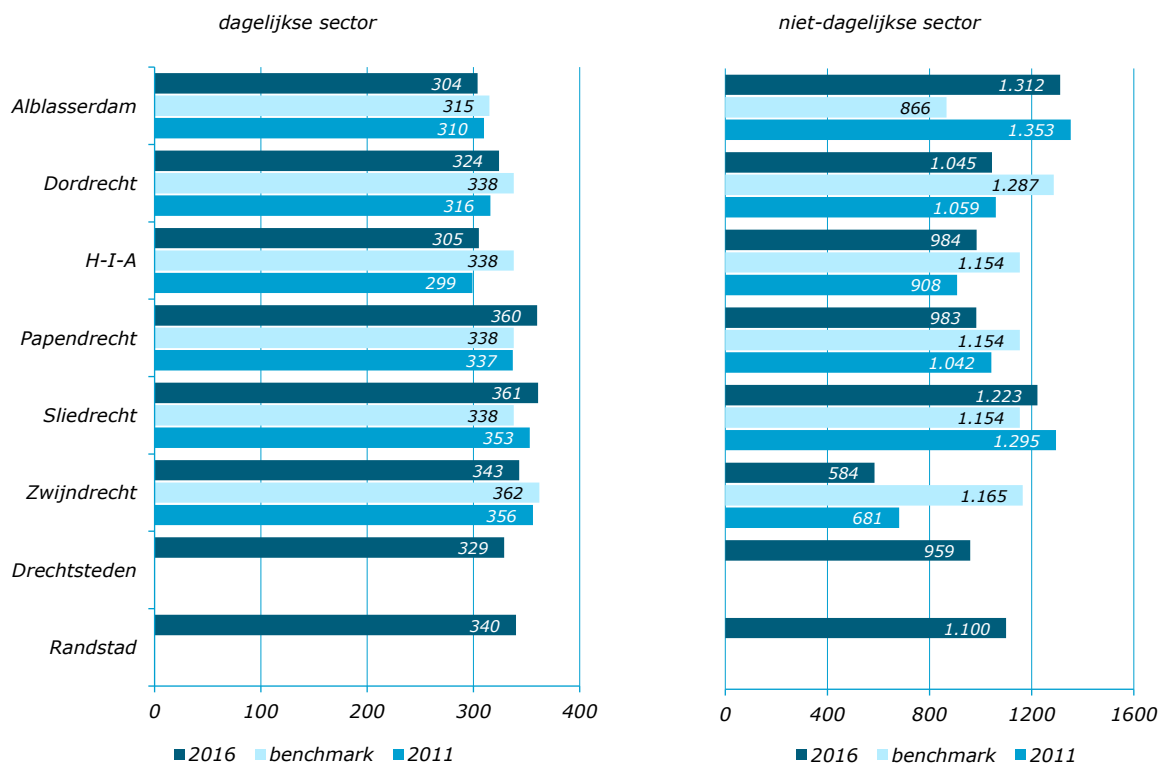
3.4 Voorzieningenniveau

Winkelaanbod dagelijks gemiddeld, weinig niet-dagelijks aanbod. Vloerproductiviteit gemiddeld tot ruim boven gemiddeld

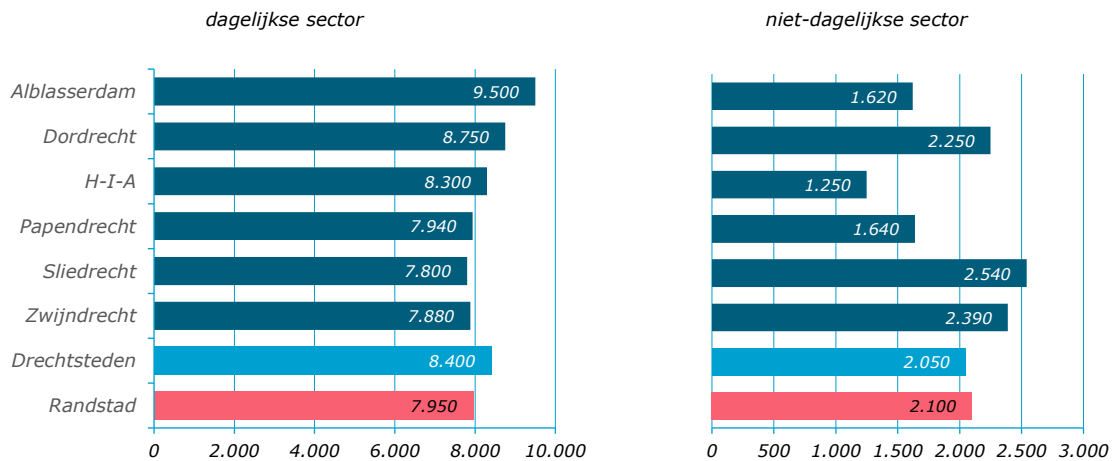
Het winkelaanbod in de *dagelijkse sector* ligt in Zwijndrecht qua omvang iets boven het regiogemiddelde, maar tegelijkertijd juist iets onder het benchmarkgemiddelde van gemeenten in de Randstad van vergelijkbare omvang. De vloerproductiviteit ligt op het Randstadgemiddelde, maar vergeleken met de andere regiogemeenten aan de lage kant. In de *niet-dagelijkse sector* is in Zwijndrecht in verhouding tot het inwonertal relatief weinig aanbod, met een boven gemiddelde vloerproductiviteit.

Zwijndrecht-Centrum (Walburg) scoort zowel in de dagelijkse als in de niet-dagelijkse sector een ruim boven gemiddelde vloerproductiviteit (figuur 3.5).

Figuur 3.3 m² Winkelvloeroppervlak (Wvo) per 1.000 inwoners, 2016

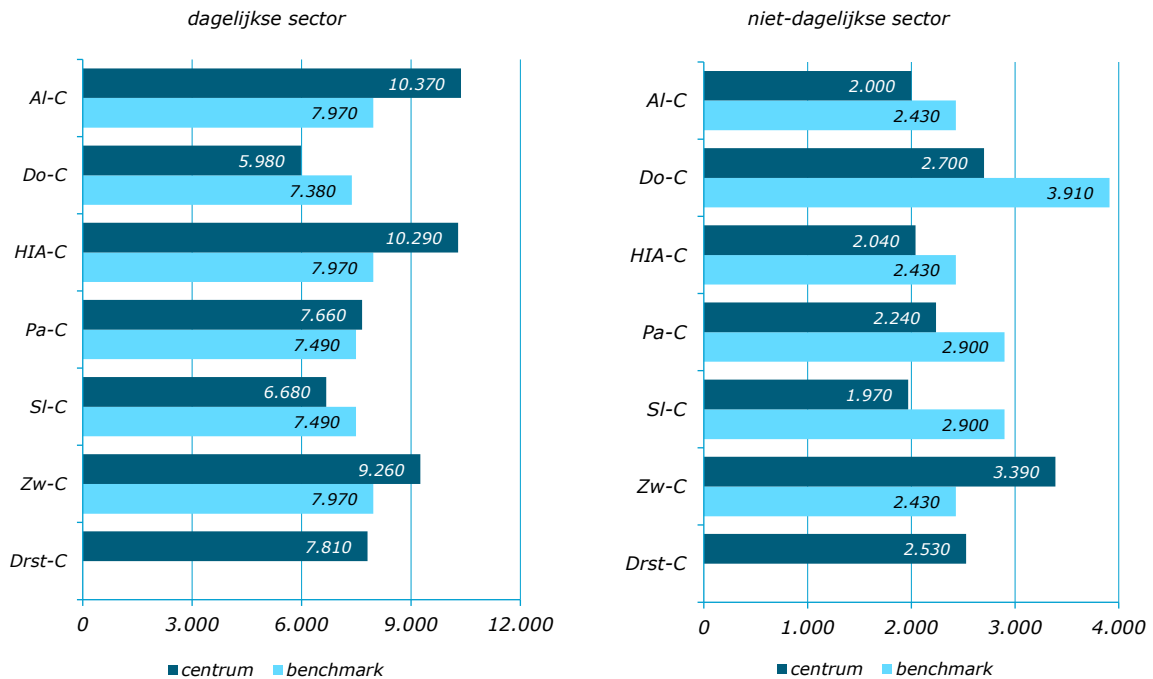

Figuur 3.4 Vloerproductiviteit (=omzet per m2 vwo), 2016

Bron: KSO2016, bewerking OCD; niet-dagelijkse sector: Sliedrecht en Drechtsteden exclusief Nijverwaard

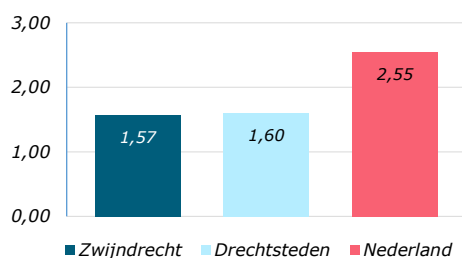
Figuur 3.5 Vloerproductiviteit centrale winkelgebieden (=omzet per m2 vwo), 2016

Horeca-aanbod op Drechtstedengemiddelde

Het aantal horecavestigingen ligt in Zwijndrecht op het regiogemiddelde. Na Dordrecht (2,1 per 1.000 inw) staat Zwijndrecht hiermee op de 2e plaats binnen de regio. Alblasterdam (1,45 per 1.000 inw) en Sliedrecht (1,28) volgen. In Papendrecht (0,99) en Hendrik-Ido-Ambacht (0,88) zijn er naar verhouding een stuk minder horecavestigingen. Vergeleken met het landelijk gemiddelde is het aantal horecavestigingen in de regio én dus ook in Zwijndrecht klein.

Figuur 3.6 Horecavestigingen per 1.000 inwoners, oktober 2016

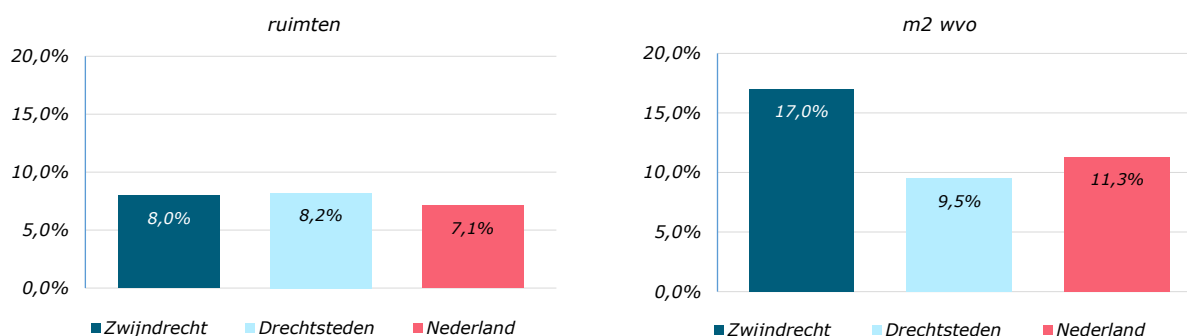

Bron: Locatus

Leegstand verkooppromten gemiddeld, wel relatief grote leegstaande ruimten

In Zwijndrecht stonden begin 2017 35 verkooppromten leeg, 8% van het totaal aantal verkooppromten. Dat ligt op het regiogemiddelde. Beide zijn iets hoger dan landelijk gemiddeld. Uitgedrukt in oppervlakte is de leegstand in Zwijndrecht fors hoger dan gemiddeld. De leegstaande verkooppromten zijn in Zwijndrecht dus gemiddeld groter.

Figuur 3.7 Leegstand verkooppromten, begin 2017 (%)

Toelichting: verkooppromten zijn ruimten waar vooral winkels, horeca en persoonlijke diensten zijn gevestigd

Bron: Locatus

Waardering winkelklimaat: parkeren en bereikbaarheid bovengemiddeld, winkelaanbod en vooral horeca-aanbod, evenementen en faciliteiten beneden gemiddeld

Het Randstad Koopstromenonderzoek 2016 (KSO2016) geeft ook inzicht in de waardering door de consument van het winkelklimaat in de gemeenten in totaal en in de centrale winkelgebieden. We zien dat bereikbaarheid en parkeermogelijkheden gemiddeld goed scoren en in Walburg zelfs nog wat ruimer boven de benchmark. Winkelaanbod, sfeer en uitstraling, veiligheid, netheid, en horeca-aanbod, evenementen en faciliteiten scoren onder het benchmarkgemiddelde. Op gemeentenniveau ligt de waardering van consumenten voor het horeca-aanbod, evenementen en faciliteiten zelf 0,5 punt of meer onder de benchmark. Voor Walburg is dat alleen voor evenementen het geval.

Tabel 3.10 Rapportcijfers winkelklimaat, 2016

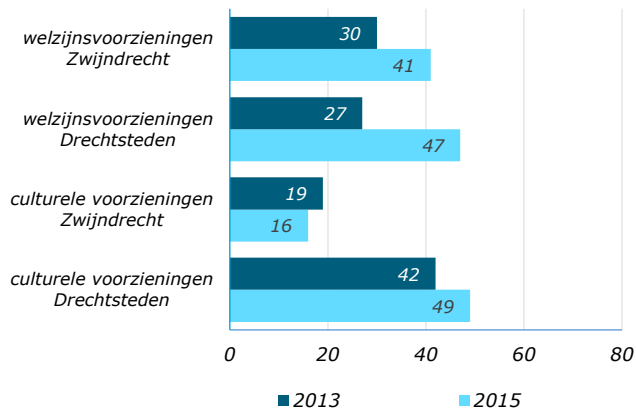
	gemeente		Walburg	
	gemeente	benchmark	Walburg	benchmark
winkelaanbod	7,2	7,4	7,2	7,4
sfeer en uitstraling	7,0	7,3	7,0	7,4
veiligheid	7,5	7,7	7,6	7,9
netheid	7,5	7,7	7,6	7,8
parkeermogelijkheden auto	8,2	7,9	8,4	7,7
parkeertarieven auto	8,7	8,3	8,9	8,5
stallingsmogelijkheden fiets	8,0	7,7	8,5	7,7
bereikbaarheid per auto	8,4	8,2	8,6	8,0
bereikbaarheid per ov	7,3	7,0	7,6	7,1
bereikbaarheid per fiets	8,6	8,5	8,7	8,6
horeca-aanbod	6,5	7,0	7,2	7,5
evenementen	5,6	6,3	6,2	6,9
faciliteiten	5,8	6,3	6,3	6,5

Bron: KSO2016; rood/blauw = tot 0,5 punt lager/hoger; rood/blauw = 0,5 punt of meer lager/hoger

Ontevredenheid over culturele voorzieningen

Belangrijk voor het woonklimaat zijn onder andere de culturele voorzieningen en de maatschappelijke voorzieningen. Al enige tijd zijn de inwoners van Zwijndrecht niet tevreden over de culturele voorzieningen in hun woonplaats. De tevredenheid over de welzijnsvoorzieningen (zoals jongerenvoorzieningen, ouderen-voorzieningen, maatschappelijk werk, vrijwilligerswerk, ondersteuning mantelzorgers enz.) is gelijk aan die in de hele Drechtsteden.

Figuur 3.8 Tevredenheid aanbod culturele voorzieningen en welzijnsvoorzieningen, % (zeer) tevreden 2013-2015

Bron: Omnibus (OCD)

4 Economie en arbeidsmarkt

Samenvatting economie en arbeidsmarkt

- **Beroepsbevolking:** De Zwijndrechtse (werkende) beroepsbevolking telt naar verhouding weinig hoog opgeleiden en veel middelbaar opgeleiden. De arbeidsparticipatie is relatief laag, deels door een groter aandeel 45-plussers.
- **Vestigingen:** Het aantal vestigingen groeit, net als op veel plekken in Nederland, gestaag. Dat komt doordat steeds meer mensen (deels noodgedwongen) hun eigen bedrijf beginnen, veelal zzp-ers. In Zwijndrecht startten de afgelopen jaren gemiddeld 340 inwoners hun eigen bedrijf. Dat is een gemiddeld cijfer.
- **Banen:** Er zijn in Zwijndrecht ruwweg even veel banen per hoofd van de beroepsbevolking als gemiddeld in de regio. Dat ligt wel onder het landelijk gemiddelde. Er is dus ook sprake van een uitgaand pendelsaldo. Zwijndrecht kent relatief veel werkgelegenheid in de zakelijke diensten en de transportsector (binnenvaart). En in mindere mate ook in de bouw.
- **Banengroei:** Die bleef de afgelopen jaren achter. In absolute zin kromp het aantal banen het meest in de zorg, het vervoer, de industrie en de handel. De werkgelegenheid nam ook op de meeste bedrijventerreinen af, soms zelfs fors. Bakestein en ter Steeghe zijn uitzonderingen.
- **WW-uitkeringen:** Instroom en volume WW zijn recent (in 2016) gedaald. Over de afgelopen vier jaar nam het WW-volume conform het regiogemiddeld toe; dat is wat meer dan landelijk gemiddeld. Het aantal WW-uitkeringen per inwoner 15-64 jaar is wat groter dan gemiddeld, met name in de groep 50 jaar en ouder.

aandachtspunten

- *Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking is een aandachtspunt, zeker naar de toekomst toe. Middelbaar opgeleiden zijn in een tijd van steeds sneller voortschrijdende automatisering en robotisering in toenemende mate een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt.*
- *Op dit moment is vooral het relatief hoge aandeel WW-ers 50-plus een aandachtspunt.*
- *De economische structuur van Zwijndrecht is op zichzelf niet ongunstig. Toch is het aantal banen de afgelopen jaren meer dan gemiddeld gekrompen. Het vestigingsklimaat lijkt daarmee eveneens een aandachtspunt.*

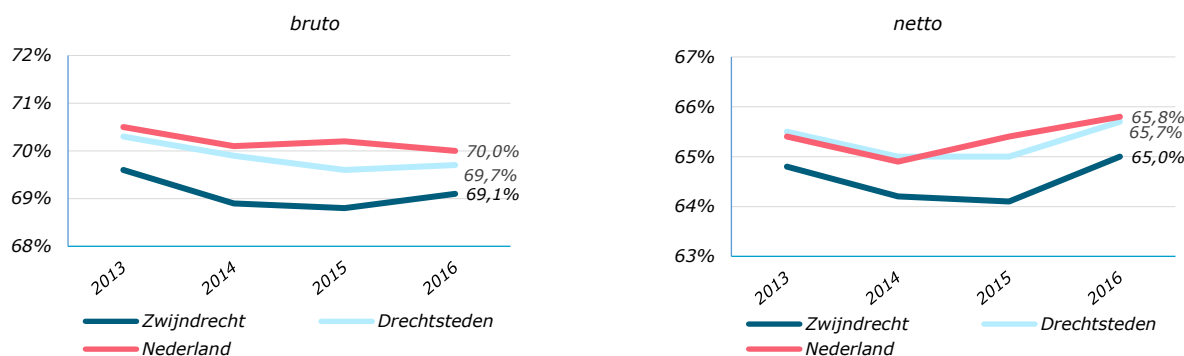
4.1 (Werkende) beroepsbevolking

Bruto en netto arbeidsparticipatie relatief laag

De Zwijndrechtse beroepsbevolking was in 2016 23.000 personen groot. Dit zijn personen van 15-74 jaar die betaald werk hebben, ongeacht het aantal uur dat ze werken (werkzame beroepsbevolking; 21.000 personen), of die geen betaald werk hebben, recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking).

Zowel de bruto als de netto participatiegraad liggen in Zwijndrecht onder het Drechtstedelijk en landelijk gemiddelde. Dit is deels het gevolg van een groter aandeel 45-plussers in de bevolking. Van die leeftijdsgroep is de participatiegraad lager dan van de jongere leeftijdsgroepen. Maar ook participeert deze groep in Zwijndrecht wat minder dan gemiddeld in de regio en landelijk. In de lagere netto participatiegraad speelt ook mee dat het werkloosheidspercentage in Zwijndrecht licht hoger is dan gemiddeld in de regio.

Figuur 4.1 Bruto en netto participatiegraad, 2013-2016

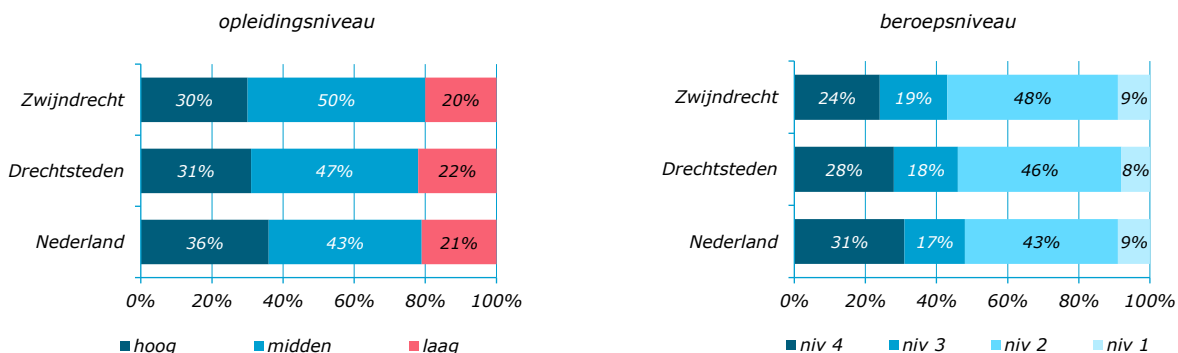
Toelichting: (netto)/bruto participatiegraad = aandeel (werkzame) beroepsbevolking op totaal aantal inwoners 15-74 jaar
Bron: CBS

Naar verhouding weinig hoog en veel middelbaar opgeleiden en beroepsniveau

In hoofdstuk 1 zagen we al dat middelbaar opgeleiden zijn oververtegenwoordigd in de Zwijndrechtse beroepsbevolking en hoger opgeleiden ondervertegenwoordigd. Maar hoe zit dit in de werkzame beroepsbevolking? En op welk beroepsniveau zijn inwoners van Zwijndrecht werkzaam? Dit zien we in figuur 4.2.

Hoogopgeleiden blijken in de Zwijndrechtse werkzame beroepsbevolking wat minder ondervertegenwoordigd dan in de totale beroepsbevolking. Net als de totale beroepsbevolking telt de werkzame beroepsbevolking van Zwijndrecht naar verhouding wel veel middelbaar opgeleiden. Ligt dit aandeel gemiddeld in de regio al hoger dan landelijk gemiddeld; in Zwijndrecht is dit nog weer wat hoger. Dit zien we ook terug in het beroepsniveau van de werkenden: dat is naar verhouding vaak niveau 2 en 3 en minder vaak niveau 4. Hoewel lang niet alle Zwijndrechtse werkenden in Zwijndrecht zelf werken, is hier uiteraard ook een relatie met de economische structuur van Zwijndrecht.

Figuur 4.2 Werkzame beroepsbevolking naar opleidingsniveau en beroepsniveau, 2016

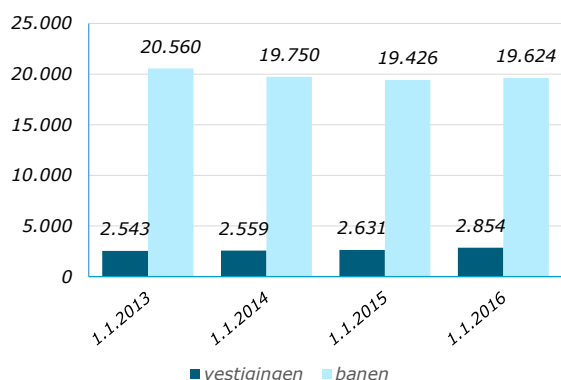
Bron: CBS

4.2 Economie en werkgelegenheid

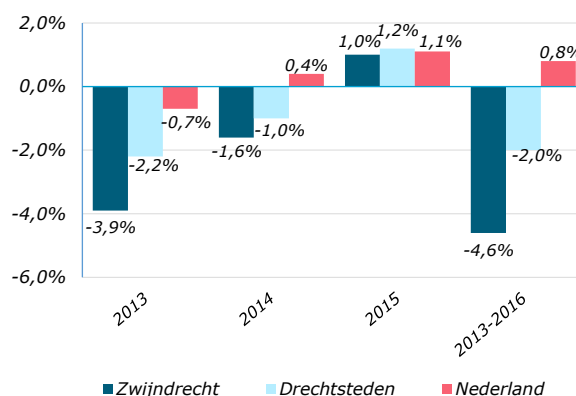
Aantal vestigingen groeit, banengroei blijft achter. Net als hele regio weinig banen per hoofd van de beroepsbevolking. Uitgaand pendelsaldo is 1.400.

Per 1.1.2016 telde Zwijndrecht 2.854 vestigingen van bedrijven en instellingen, die samen goed waren voor 19.620 banen. Het aantal vestigingen groeit net als landelijk de laatste jaren fors. Zelfstandig ondernemerschap is populair. De banengroei blijft in de regio en ook in Zwijndrecht vooralsnog echter achter. En dat aantal is - net als in de hele regio - per hoofd van de beroepsbevolking al niet erg groot. Er is dan ook sprake van een negatief pendelsaldo van naar schatting 1.400 personen. Dat is het saldo van 12.500 inwoners van Zwijndrecht die buiten de gemeente werken en 11.100 die in Zwijndrecht werken, maar daar niet wonen. Naar schatting 8.500 personen (40% van de werkende beroepsbevolking) wonen én werken in Zwijndrecht. Dat is hoger dan bijvoorbeeld Papendrecht (32%), maar lager dan Sliedrecht (49%).

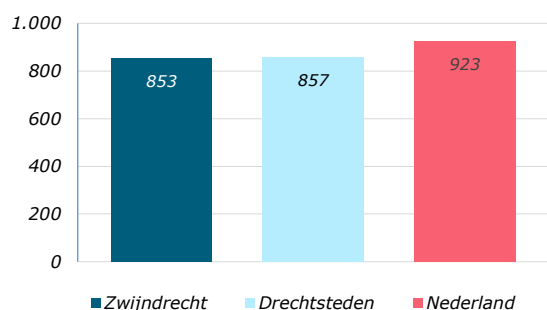
Figuur 4.3 Vestigingen en banen Zwijndrecht, 2013-2016 (1.1)

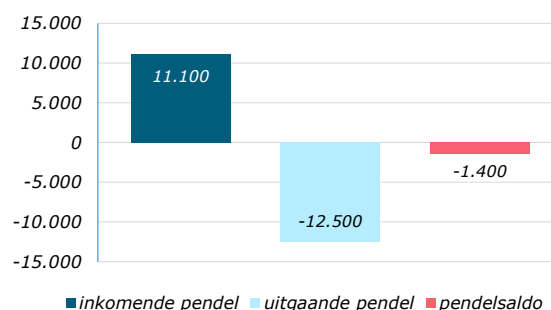
Figuur 4.4 % +/- totaal aantal banen 2013-2016

Figuur 4.5 Banen per 1.000 personen beroepsbevolking 2016

Figuur 4.6 In- en uitgaande pendel Zwijndrecht 2016

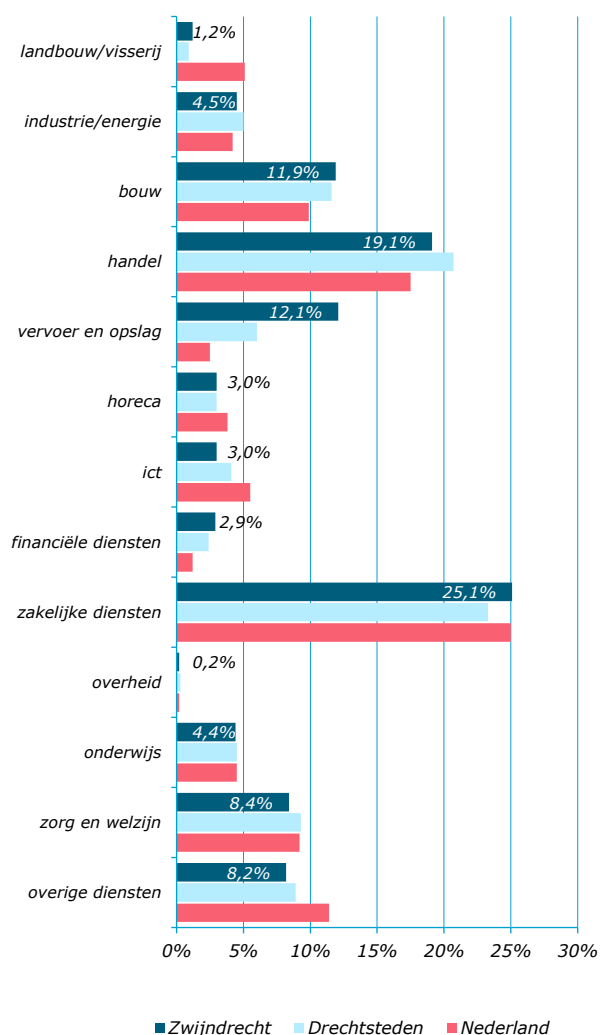
Bronnen: BIR MRDH/Drechtsteden en LISA; bewerking OCD

Aantal vestigingen naar sector

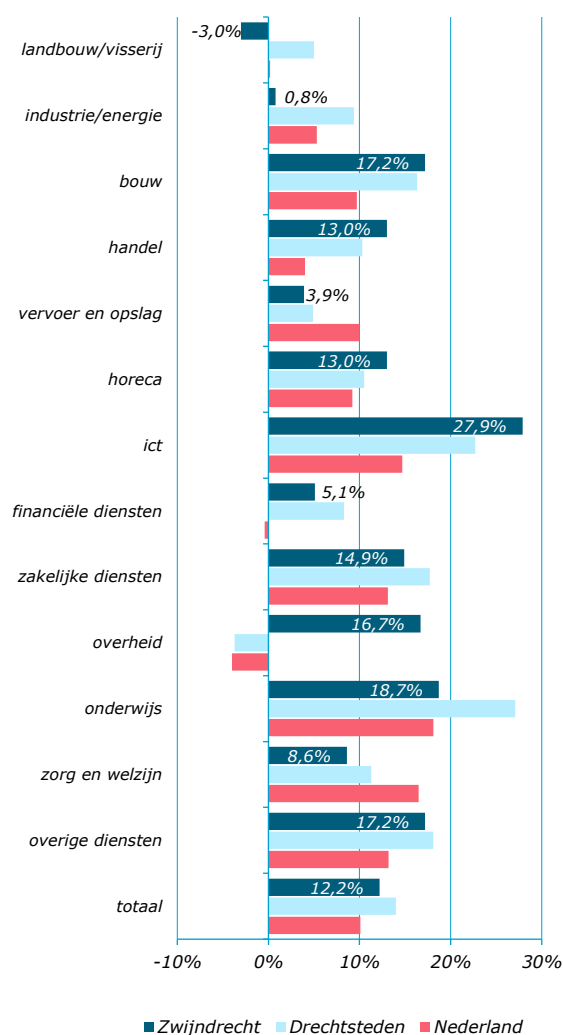
De Zwijndrechts economie kenmerkt zich op de eerste plaats door een relatief groot aantal vestigingen in de sector vervoer. De gemeente is de thuishaven van veel binnenvaartbedrijven. Qua aandeel vestigingen is de zakelijke dienstverlening (25%) echter de grootste sector, gevolgd door de handel en reparatie (19%). Qua vestigingen is de zakelijke dienstverlening even sterk vertegenwoordigd als landelijk gemiddeld en iets sterker dan gemiddeld in de Drechtsteden. Het aandeel vestigingen in de handel is wat groter dan landelijk, maar iets kleiner dan gemiddeld in de regio. Ook de bouw (11,9%) is goed vertegenwoordigd in Zwijndrecht. Minder dan gemiddeld aanwezig zijn met name vestigingen in de landbouw, de ict en de overige diensten.

Het aantal vestigingen nam tussen 1.1.2013 en 1.1.2016 met 311 toe, een groei van 12,2%. Dat is iets minder dan het regiogemiddelde, maar wel iets meer dan landelijk. In absolute zin groeide het aantal vestigingen vooral in de zakelijke diensten, de handel en de bouw, procentueel gezien vooral in de ict. Vergeleken met de regio als totaal blijft met name de industrie in Zwijndrecht achter in groei van het aantal vestigingen.

Figuur 4.7 Aandeel vestigingen naar sector, 1.1.2016

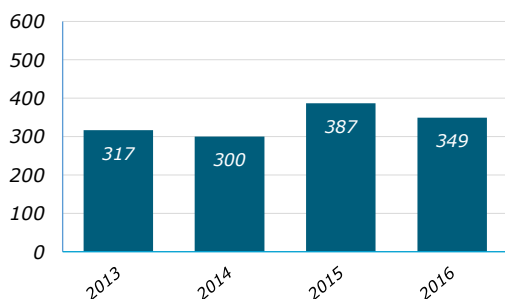
Figuur 4.8 Ontwikkeling aantal vestigingen naar sector, 2013-2016

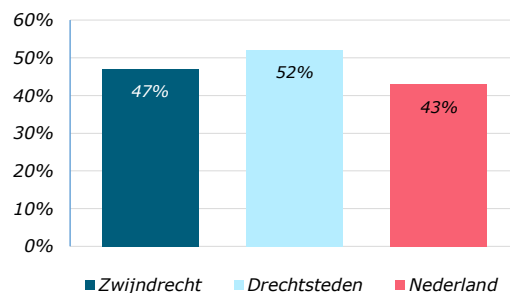
Starters

In Zwijndrecht zijn in de afgelopen vier jaar gemiddeld per jaar bijna 340 nieuwe ondernemingen gestart. In totaal gaat het om 1.353 starters in de jaren 2013 t/m 2016. Per 100 vestigingen in 2016 zijn dat er 47, wat iets lager is dan gemiddeld in de regio maar hoger dan landelijk gemiddeld.

Figuur 4.9 Starters Zwijndrecht 2013-2016

Figuur 4.10 Starters 2013-2016 per 100 vestigingen 2016

Bron: KvK

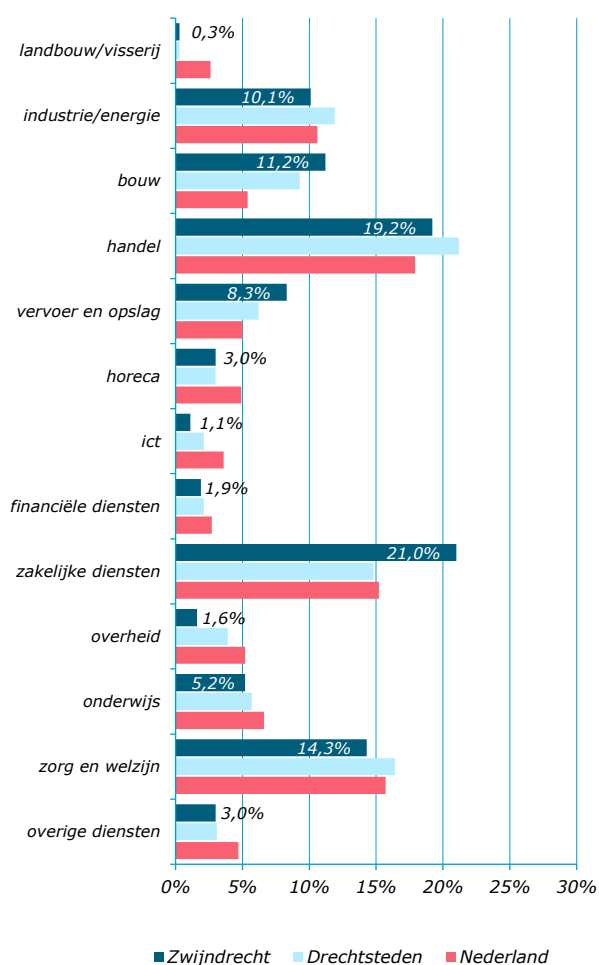
Aantal banen naar sector

De sterke aanwezigheid van de sector vervoer komt ook in het aandeel op het totaal aantal banen tot uitdrukking, maar lang niet zo sterk als in het aantal vestigingen. Veel binnenvaartbedrijven zijn dan ook relatief klein van omvang. Naast de sector vervoer kent Zwijndrecht ook naar verhouding veel werkgelegenheid in de zakelijke diensten (21%) en de bouw (11%). Na de zakelijke diensten is de handel (19%) de grootste sector, maar die is minder pregnant aanwezig dan gemiddeld in de Drechtsteden. De industrie (10%) heeft een gemiddeld werkgelegenheidsaandeel, zorg en welzijn (14%) een wat beneden gemiddeld. Verder hebben vooral ook de landbouw, de ICT en de overheid een beneden gemiddeld aandeel.

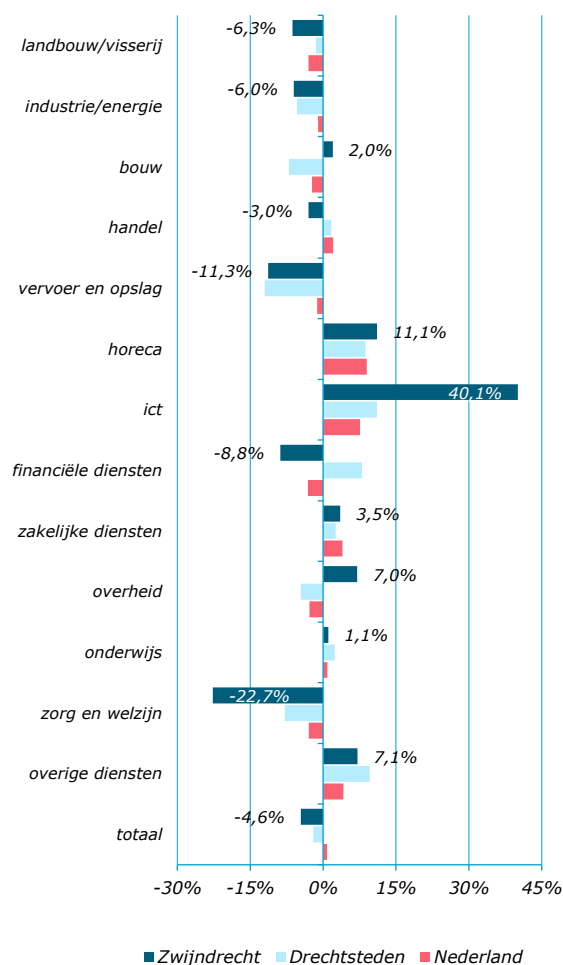
Het aantal banen nam tussen 1.1.2013 en 1.1.2016 met 936 af, een krimp van 4,6%. Dat is ruim 2x zoveel als het regiogemiddelde (-2,0%). Landelijk nam het aantal banen in die periode met 0,8% toe.

In absolute zin kromp het aantal banen vooral in de zorg, het vervoer, de industrie en de handel; procentueel gezien was de krimp het grootst én fors bovengemiddeld in de zorg. In de bouw, de horeca en de ict nam het aantal banen toe; in de laatste was de groei fors boven gemiddeld.

Figuur 4.11 Aandeel banen naar sector, 1.1.2016

Figuur 4.12 Ontwikkeling aantal banen naar sector, 2013-2016

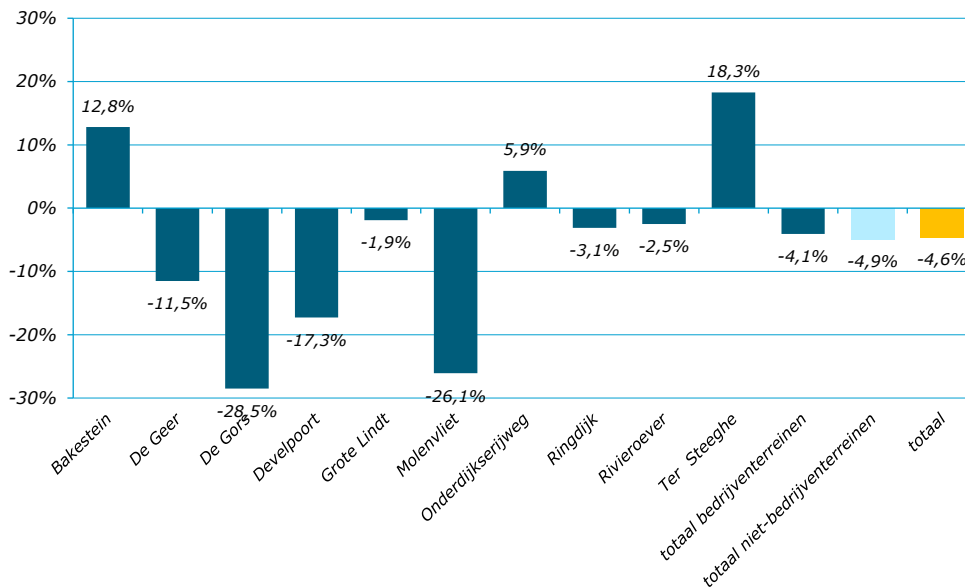
Aantal zzp-ers

Zwijndrecht kende per 1.1.2016 1.485 eenpersoonsvestigingen. Dit aantal is sinds 2013 met 283 gegroeid. Er zijn meer dan 100 eenpersoonsvestigingen in de zakelijke diensten (299), de bouw (226), de handel (223), de zorg en welzijn (129), de persoonlijke diensten (109), en de transportsector (103). Dit zijn echter zeker niet allemaal zzp-ers. Welke ervan wél zzp-er zijn, is helaas onbekend. We gaan ervan uit dat de 757 eenpersoonsvestigingen in de zakelijke diensten, de bouw, de zorg en de transport grotendeels uit zzp-ers bestaan. Drie jaar geleden waren dat er nog 628, een groei met 21%.

Banen naar locatie

Op bedrijventerreinen (-4,1%) kromp de werkgelegenheid tussen 2013 en 2016 wat minder hard dan in de overige gemeente (-4,9%). Het verschil is echter niet groot. Van de bedrijventerreinen zien we een groei van het aantal banen op Bakestein en Ter Steeghe. Op de overige terreinen, uitgezonderd het kleine terreintje 'Onderdijkserijweg', nam het aantal banen af.

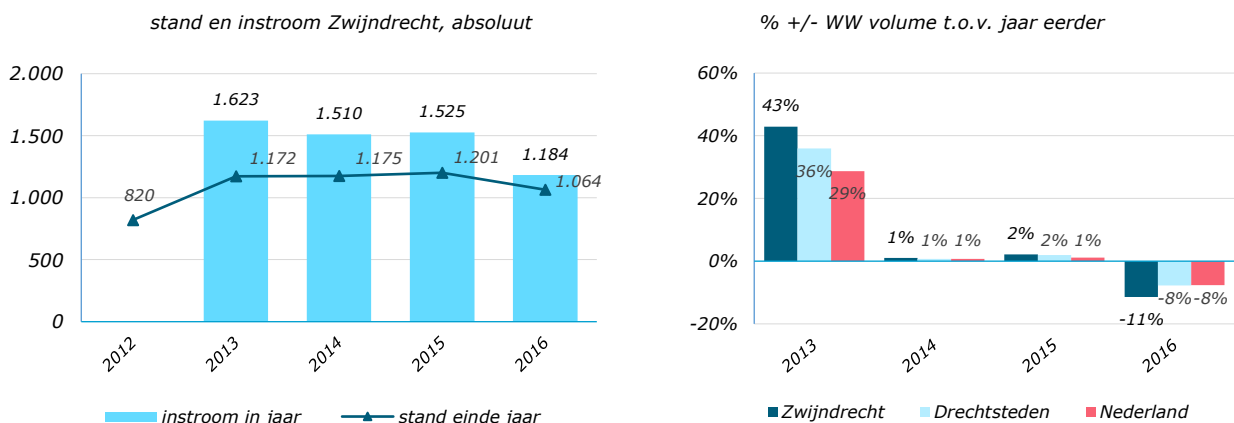
Figuur 4.14 Baanontwikkeling 2013-2016 totaal en naar bedrijventerrein

4.3 Werkloosheid (WW)

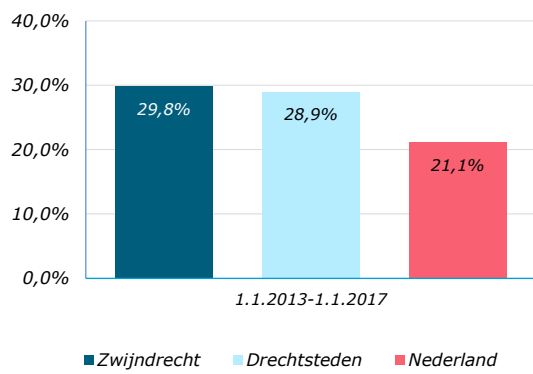
Na een sterke stijging in 2013 bleef het WW-volume in Zwijndrecht, net als in de regio en landelijk, in 2014 en 2015 nagenoeg op het zelfde niveau als eind 2013.² In 2016 zien we - vooral onder invloed van een fors daling van de instroom (-22%) - een daling van het WW-volume in Zwijndrecht met 11%. Het WW-volume in Zwijndrecht daalt daarmee recent relatief hard. Maar, was in 2013 ook relatief hard gestegen. Over heel de periode 2013-2016 ligt de groei op het Drechtsteden gemiddelde maar boven het landelijk gemiddelde. Het aantal WW-uitkeringen per 100 inwoners van 15-64 jaar ligt in Zwijndrecht wat hoger dan gemiddeld in de regio en in Nederland totaal. Dit is met name het geval in de leeftijdsgroep van 50 jaar en ouder.

Figuur 4.13 WW, stand en instroom

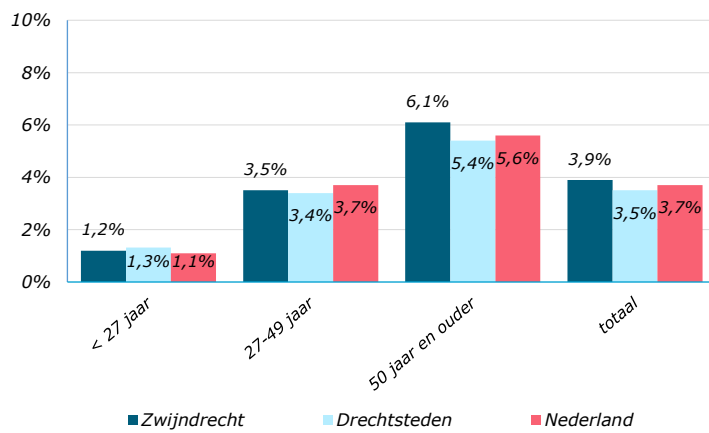

² Dat de WW in 2015 nog niet daalde had vooral te maken met de gewijzigde systematiek.

Figuur 4.14 Groei WW volume 2013-2017, hele periode

Figuur 4.15 WW-uitkeringen 1.1.2017 als % bev 15-64 jaar, totaal en per leeftijdsgroep

Bron: UWV